

§ 7: Hot och våld förtroendevalda

Delges:

Samtliga nämnder och bolag samt kommunalförbund.

Dnr 17KS306

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att anta "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda" (17KS306) med tillhörande åtgärdskort för tillämpning inom Gävle kommunkoncern. Checklistor med tillhörande åtgärdskort utgör ej en del av beslutet. Dessa hålls uppdaterade av Gävle kommuns säkerhetsenhet.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern kan motverkas och hanteras. Riktlinjerna är uppdelade i tre delar: Första delen är en informativ del innehållande bakgrund, gränsdragningsproblematik/ansvarsfördelning, definitioner och ekonomiska aspekter. Den andra delen innehåller information om rapportering, åtgärder vid händelse samt förebyggande åtgärder. Den tredje och sista delen innehåller bilagor i form av checklistor.

Till riktlinjen finns också framtagna åtgärdskort som kan användas som stöd vid olika typer av händelser. Syftet med utformning är att det ska vara enkelt att applicera dokumentet i olika situationer, samt att det ska gå att bryta ner det exempelvis vid publicering på intranät eller liknande.

Inlägg i ärendet

Helene Åkerlind (L).

Yrkanden

Helene Åkerlind (L) yrkar bifall till Kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

- §28 KS Hot och våld förtroendevalda, dnr 17KS306-21

Justerare	Uppdragsbestyrkande

- Tjänsteskrivelse - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-18
- Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-17
- Sammanställning remissvar 17KS306, dnr 17KS306-19
- Åtgärdskort vid hot och våld för förtroendevalda, dnr 17KS306-20
- Kultur och Fritidsnämnden - Yttrande 2017-11-24 avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-16
- Omvårdnadsnämnden - Yttrande Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-15
- Samhällsbyggnadsnämnden - Yttrande 2017-12-13 - Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-14
- Borttagen på grund av personuppgifter., dnr 17KS306-12
- Revisionskontoret - Yttrande angående Hot o våld förtroendevalda, dnr 17KS306-11
- Socialdemokraterna (S) - Yttrande Hot & våld mot förtroendevalda, dnr 17KS306-13
- Kristdemokraterna (KD) - yttrande Riktlinjer vid otillåten påverkan på förtroendevalda,, dnr 17KS306-10
- Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden - Protokollsutdrag och handling 2017-12-07 - Riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda, dnr 17KS306-9
- Socialnämnden - Protokollsutdrag med handling 2017-12-13. Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-8
- Utbildningsnämnden - Protokollsutdrag med handlingar 2017-12-06 - Hot och våld mot förtroendevalda, dnr 17KS306-7
- Gavlefastigheter Gävle Kommun AB - Yttrande Riktlinjer för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-6
- Yttrande från Moderaterna (M) - Riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-5
- Yttrande från AB Gavlegårdarna - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-4
- Bilaga till remiss - Åtgärdskort hot och våld förtroendevalda, dnr 17KS306-3
- Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda - Remissversion, dnr 17KS306-2

Justerare		Uppdragsbestyrkande	

§ 28: Hot och våld förtroendevalda

Delges:

Kommunfullmäktige

Dnr 17KS306

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar enligt ordförandens förslag till beslut att föreslå kommunfullmäktige att anta ”Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda” (17KS306) med tillhörande åtgärdskort för tillämpning inom Gävle kommunkoncern. Checklistor med tillhörande åtgärdskort utgör ej en del av beslutet. Dessa hålls uppdaterade av Gävle kommuns säkerhetsenhet.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern kan motverkas och hanteras. Riktlinjerna är uppdelade i tre delar: Första delen är en informativ del innehållande bakgrund, gränsdragningsproblematik/ansvarsfördelning, definitioner och ekonomiska aspekter. Den andra delen innehåller information om rapportering, åtgärder vid händelse samt förebyggande åtgärder. Den tredje och sista delen innehåller bilagor i form av checklistor.

Till riktlinjen finns också framtagna åtgärdskort som kan användas som stöd vid olika typer av händelser. Syftet med utformning är att det ska vara enkelt att applicera dokumentet i olika situationer, samt att det ska gå att bryta ner det exempelvis vid publicering på intranät eller liknande.

Inlägg i ärendet

Gin Akgül Hajo (V) och Inger KällgrenSawela (M).

Beslutsunderlag

- Kultur och Fritidsnämnden - Yttrande 2017-11-24 avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-16
- Samhällsbyggnadsnämnden - Yttrande 2017-12-13 - Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-14
- Omvårdnadsnämnden - Yttrande Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-15
- Borttagen på grund av personuppgifter., dnr 17KS306-12
- Revisionskontoret - Yttrande angående Hot o våld förtroendevalda, dnr 17KS306-11

Justerare	Uppdragsbestyrkande

- Socialdemokraterna (S) - Yttrande Hot & våld mot förtroendevalda, dnr 17KS306-13
- Kristdemokraterna (KD) - yttrande Riktlinjer vid otillåten påverkan på förtroendevalda,, dnr 17KS306-10
- Socialnämnden - Protokollsutdrag med handling 2017-12-13. Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-8
- Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden - Protokollsutdrag och handling 2017-12-07 - Riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda, dnr 17KS306-9
- Utbildningsnämnden - Protokollsutdrag med handlingar 2017-12-06 - Hot och våld mot förtroendevalda, dnr 17KS306-7
- Gavlefastigheter Gävle Kommun AB - Yttrande Riktlinjer för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-6
- Yttrande från AB Gavlegårdarna - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-4
- Yttrande från Moderaterna (M) - Riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-5
- Bilaga till remiss - Åtgärdskort hot och våld förtroendevalda, dnr 17KS306-3
- Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda - Remissversion, dnr 17KS306-2
- Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-17
- Tjänsteskrivelse - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306-18
- Åtgärdskort vid hot och våld för förtroendevalda, dnr 17KS306-20
- Sammanställning remissvar 17KS306, dnr 17KS306-19

Justerare		Uppdragsbestyrkande	

Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsen

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige att anta "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda" (17KS306) med tillhörande åtgärdskort för tillämpning inom Gävle kommunkoncern. Checklistor med tillhörande åtgärdskort utgör ej en del av beslutet. Dessa hålls uppdaterade av Gävle kommuns säkerhetsenhet.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern kan motverkas och hanteras. Riktlinjerna är uppdelade i tre delar: Första delen är en informativ del innehållande bakgrund, gränsdragningsproblematik/ansvarsfördelning, definitioner och ekonomiska aspekter. Den andra delen innehåller information om rapportering, åtgärder vid händelse samt förebyggande åtgärder. Den tredje och sista delen innehåller bilagor i form av checklistor.

Till riktlinjen finns också framtagna åtgärdskort som kan användas som stöd vid olika typer av händelser. Syftet med utformning är att det ska vara enkelt att applicera dokumentet i olika situationer, samt att det ska gå att bryta ner det exempelvis vid publicering på intranät eller liknande.

Beslutsunderlag

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda
Åtgärdskort förtroendevalda
Sammanfattning remissvar

Andreas Lindahl
Säkerhetssamordnare
Säkerhetsenheten

Beslut: Protokollsutdrag med beslutsunderlag skickas till: Kommunens nämnder, hel- och delägda bolag samt kommunalförbund.

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Hot och våld mot förtroendevalda

Säkerhetsenheten, Kommunledningskontoret
Andreas Lindahl

Citera gärna ur skriften men ange källa

© Författaren och Gävle kommun 2017
Grafisk form Pangea design

ISBN anges här i förekommande fall
www.gavle.se

Förord

Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) rapport Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2015 visade att cirka 30 % av dom dryga 14000 tillfrågade politikerna på såväl nationell som lokal nivå hade utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag under 2014. Under året 2012 var motsvarande antal cirka 20 %. Huvuddelen av dom som utsattes för detta drabbades flertalet gånger, endast en femtedel drabbades en gång under 2014. ¹

Sveriges kommuner och landsting, SKL, har i intervjuer konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationerna när det rör säkerhetsfrågor då förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen. Vidare konstaterar SKL att det bland förtroendevalda ibland råder osäkerhet kring om vad som är att anse som ett brott. ² Dessa förhållanden samt att det emellanåt finns en uppfattning om att "lite får man tåla" gör att det kan antas att det finns ett mörkertal när det gäller förtroendevalda som utsätts för hot, våld eller trakasserier. Den typ av händelser som förtroendevalda utsätts för samlas ofta under begreppet *otillåten påverkan*.

Hot, våld, trakasserier och i övrigt otillbörlig påverkan av förtroendevalda är mycket allvarligt och kan på sikt påverka den demokratiska processen om inte samhället motverkar detta.

¹ <https://www.bra.se/bra/brott-mot-politiker/ptu.html>

² <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/978-91-7585-056-6.pdf>

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund	2
Syfte och giltighet	2
Definitioner	2
MISSHANDEL	2
OLAGA TVÅNG	2
OLAGA HOT	2
OFREDANDE	3
OTILLÅTEN PÅVERKAN	3
Avgränsningar/ansvarsfördelning	3
Ekonomi	4
Rapportering	4
Polisanmälan	4
Intern rapportering	5
Förebyggande arbete	5
Säkerhetsutbildning	5
Säkerhetssamtal	5
Risk- och hotanalys	5
Skyddsåtgärder	5
När det händer	6
Åtgärder om du utsätts för hot	6
Åtgärder vid hot via post, e-post, sms, sociala medier eller liknande	6
Åtgärder om du utsätts för våld	6
Åtgärder efter ett angrepp	7
Bilagor	8
Bilaga lagtext	8
Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting	8
Brottsbalk (1962:700), 24. Kapitlet – Nödvärn	9
Bilaga checklistor	10
Checklista – generell hot/riskbedömning samt riskreducering	10
Checklista – hot och riskbedömning vid offentliga sammanträden	13
Checklista – misstänkta försändelser	14
Checklista – bombhot och liknande händelser	15
Bilaga incidentrapport	17
Källor	20

Inledning

Bakgrund

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagarna i fråga om hot och våld (otillåten påverkan) på arbetsplatsen som medarbetare inom kommunen. Detta beror på att förtroendevalda verkar i ett förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet. Från kommunens sida är det dock önskvärt att otillåten påverkan hanteras på samma sätt oaktat om det är en medarbetare eller förtroendevald som drabbats.

Syfte och giltighet

Syftet med dessa riktlinjer är att de ska utgöra ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet och i förlängningen medverka till att var och en känner trygghet i förtroendeuppdraget.

Dessa riktlinjer skall fastställas med ett minimum av en gång per mandatperiod.

Definitioner

I samband med hot och våld kan ett antal olika brott förövas som sorterar under skilda lagrum. Nedan följer ett par exempel på brott som är relevanta i sammanhanget, givetvis kan ytterligare brottstyper aktualiseras i det enskilda fallet.

MISSHANDEL (Brottsbalken 3 kap. §5)

Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag (1998:393).

OLAGA TVÅNG (Brottsbalken 4 kap. §4)

Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan utövar tvång genom hot att åtala eller ange någon annan för brott eller att lämna menligt meddelande om någon annan, döms också för olaga tvång, om tvånget är otillbörligt

Olaga tvång kan aktualiseras om en förtroendevald hotas för att fatta visst beslut eller hotas för att avstå att genomföra viss tjänsteåtgärd, för en förtroendevald skulle det kunna handla om att rösta på ett visst sätt eller förorda en viss lösning.

OLAGA HOT (Brottsbalken 4 kap. §5)

Om någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Ett hot kan framföras på många olika sätt och vara olika uppenbart/tydligt när det framförs. Generellt kan sägas att ju mer subtilt ett hot är, desto svårare är det att leda i bevis.

OFREDANDE (Brottsbalken 4 kap. §7)

Den som handgripligen antastar eller medelst skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende eljest ofredar annan, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år. Lag (1993:207).

Ofredande är per definition ett ovälkommet beteenden, ofredande kan i dagligt tal även kallas för trakasserier och då även omfatta närbesläktade brott så som förtal och förolämpning. Att bli utsatt för knuffar och andra former av lindrigare våld är ofta att anse som ofredande.

OTILLÅTEN PÅVERKAN

Begreppet *otillåten påverkan* kan sägas sammanfatta de ovan nämnda brotten samt ytterligare verksamhet som syftar till att påverka förtroendevalda i någondera riktning. Inom ramen för otillåten påverkan kan utöver tidigare omnämnda brott även utpressning och korruptionsbrott nämnas. Här inbegrips även den typ av beteende som är påfrestande för den utsatte men i juridisk mening kanske inte når upp till en straffbar nivå, exempelvis trakasserier.

Avgränsningar/ansvarsfördelning

Säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret.

Vid behov åligger det nämnderna, förvaltningarna och koncernföretagen att upprätta verksamhetsspecifika riktlinjer/instruktioner. Respektive verksamhet svarar för medföljande kostnader. Det åvilar också verksamhetsansvarige att säkerställa att en person som utsatts för hot och/eller våld får det stöd som fordras efter händelsen både avseende säkerhetsåtgärder och avseende debriefing, stödsamtal eller liknande.

Den enskilde har ett ansvar för att tillse att arbetet sköts i enlighet med fastställda rutiner och handlingsplaner. Även om det som ovan nämnts att säkerhetsansvaret följer med verksamhetsansvaret åligger det den enskilde att bidra till säkerheten, det kan till exempel handla om att inte släppa in människor som inte känns igen i lokalerna, att stänga till en dörr som står öppen som borde vara stängd eller att helt enkelt påtala säkerhetsbrister för sin chef (motsvarande) och/eller fastighetsansvarige.

I och med att förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen så är lagstiftningen gällande ansvaret för de förtroendevalda något diffus.

Lagstiftningen för förtroendevalda är i stort densamma som för privatpersoner, vilket bland annat innebär att förtroendevalda inte omfattas av tjänstemannaskyddet. En ytterligare faktor som bidrar till komplexiteten när det gäller förtroendevalda är att flertalet förtroendevalda har uppdrag på olika politiska nivåer, ibland hela vägen från kommun via region till riksnivå. Detta kan göra att bedömningen var hotet (händelsen) härrör ifrån kan bli svårt att definiera om det inte finns en tydlig avsändare.

För att tydliggöra ansvarsfördelningen är bedömningen att kommunen i första hand bör agera på händelser som har en tydlig koppling till uppdraget. Dessa riktlinjer avser således i huvudsak händelser som uppstått i samband med, eller som en följd av, tjänsteutövningen i ditt förtroendeuppdrag. Då ansvarsfördelningen gällande förtroendevalda i samband med otillåten påverkan

i dagsläget är något oklar, bör kommunen ha en generös tolkning när det gäller vad som ankommer på kommunen då en förtroendevald utsatts. Detta gäller även om en anhörig skulle drabbas till följd av den förtroendevaldas åtaganden, det är orsaken till händelsen som är styrande i första hand.

Ytterligare anledning till att kommunen bör vara generös i sin tolkning är att det varierar kraftigt i vilket stöd som förtroendevalda kan påräkna från sitt parti då säkerhetsarbetet varierar stort mellan partierna. Läggs huvudansvaret på den drabbades parti så kan det resultera i skevheter i hur mycket stöd som ges till drabbade. Kommunen bör här ta ansvar för förtroendevalda på samma sätt som för medarbetarna.

För att inte hamna i situationer där en utsatt förtroendevald riskerar att ”hamna mellan stolarna” bör kommunen ha en generös syn på ansvar och åtgärder i samband med händelser som hänför sig till detta dokument. Reservation görs för händelser som har en uppenbar privat karaktär såvida det inte blir tal om en överförd hotbild, det vill säga att hotbilden ”spiller över” på den plats den där den förtroendevalda verkar (exempelvis förvaltning eller stadshus). Detta bedöms i det enskilda fallet.

Ekonomi

Säkerhetsåtgärder kopplade till händelser gällande otillåten påverkan är allt som oftast behäftade med kostnader. *Akuta* kostnader hanteras inledningsvis centralt av kommunledningskontoret. Löpande kostnader och planerade kostnader hanteras av respektive nämnd.

Rapportering

Huruvida en händelse skall polisanmälas eller inte måste i slutändan avgöras av den enskilde eftersom det är den som utsatts som förväntas genomgå förhör, vittna i rätten och liknande.

Strävan bör dock vara att brott skall anmälas då det är av synnerlig vikt att samhället markerar mot otillåten påverkan. Råder det tveksamheter om en händelse är att betrakta som ett brott så kan kommunens säkerhetsenhet konsulteras.

Att polisanmäla och rapportera det inträffade är viktigt även för att skapa ett underlag för kommunens och partiernas säkerhetsarbete eftersom såväl kommunen som partierna får svårare att arbeta förebyggande om det inte rapporteras eftersom det då förblir okänt.

Polisanmälan

Företrädesvis görs polisanmälan av den utsatte själv, detta med anledning av att undvika felinformation och dylikt. I vissa fall önskar dessutom polisen genomföra ett första målsägandeförhör i samband med att anmälan görs.

Om den hotade inte känner sig trygg med att göra anmälan på egen hand bör denne åtföljas av lämplig person, exempelvis partikamrat, nämndsordföranden eller någon från säkerhetsenheten.

I särskilda fall kan kommunen göra anmälan i den hotades ställe, detta gäller dock endast själva anmälan, den som utsatts för brott kommer i förlängningen att höras och eventuellt närvara vid rättegång. Brott mot person förutsätter i princip alltid att det finns en fysisk person som målsägande.

Intern rapportering

För att kommunen och partierna ska kunna jobba både förebyggande och efter en händelse så tarvar det att händelser rapporteras internt även om händelsen inte leder till en polisanmälan.

Rapportering av hot och/eller våld sker med stöd av bilaga ”incidentrapportering” – rapporten skickas till personsakerhet@gavle.se. I brådskande fall, vid behov av åtgärder, kontakta säkerhetsenheten på telefon. Säkerhetsenheten kommer att göra en initial bedömning av händelsen men som det tidigare har förts fram så hamnar det i slutändan på den drabbade att avgöra huruvida det ska göras en polisanmälan eller inte.

Händelsen ska även registreras i LISA.

Förebyggande arbete

I det förebyggande arbetet finns flertalet metoder och modeller varav några är;

Säkerhetsutbildning

Arbetsmiljöverket har en webbaserad utbildning/information som generellt avhandlar hot och våld. Den tar bland annat upp ansvars- och rollfördelning på en arbetsplats. Utbildningen är i första hand för medarbetare, men är så pass generell att den är tillämplig även för förtroendevalda.

Länk till Arbetsmiljöverkets webbutbildning/information:

http://host.learnways.com/av/kursnavigering/c_hotochvald.html#

Skulle det förhålla sig så att du i ditt uppdrag behöver särskild säkerhetsutbildning så åligger det berörd nämnd att tillse att detta ordnas. Stöd och råd kan sökas hos säkerhetsenheten.

Säkerhetssamtal

Säkerhetssamtalet erbjuds förtroendevalda under mandatperioden och syftar i första hand till att öka risk- och hotmedvetenheten hos den enskilde.

Säkerhetssamtalet kan genomföras gemensamt eller enskilt utifrån önskemål och behov. Samtalen genomförs av säkerhetsenheten.

Risk- och hotanalys

Med handledning av checklistorna bifogade i denna policy kan du själv genomföra en, grundläggande, enkel riskanalys för såväl vardagen som för möten och sammanträden. För ytterligare råd och stöd kontakta säkerhetsenheten.

Skyddsåtgärder

Vid en konstaterad och bedömd hotbild kan ett antal skyddsåtgärder vidtas, dessa anpassas efter varje situation och kommer således inte att redovisas här.

OBS! Vid beställning av väktartjänster är det viktigt att beställningen innehåller dels en *uppdragsinstruktion* (exempelvis vad som ska bevakas, i vilken omfattning och hur länge), glöm inte heller att ange fakturareferens.

När det händer

När en hotfull eller våldsamt situation uppstår sker ofta saker snabbt och situationen blir kaotisk. För att lättare kunna hantera en sådan situation är mental förberedelse viktig – *vad gör jag om det händer?*

Åtgärder om du utsätts för hot

- Larma så snart det är genomförbart
 - Polis via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater
- Försök verka konfliktreducerande genom att;
 - Försök uppträda lugnt och sakligt
 - Visa vederbörande att du lyssnar
 - Avbryt inte
- Undvik rörelser och uttryck eller dylikt som kan uppfattas som provocerande.

Åtgärder vid hot via post, e-post, sms, sociala medier eller liknande

- Dokumentera det inträffade via skärmdump, klippverktyg eller genom att fotografera/filma. Vid hot som framförs över telefon – försök att spela in samtalet eller sätt på högtalarfunktion och låt om möjligt något bevittna samtalet.
- Vid postförsändelse – spara både försändelse och emballage och rör det så lite som möjligt i syfte att öka chanserna för att kunna finna spår.
- Beakta att meddelanden som spelats in på röstbrevlåda normalt raderas efter en viss tid (beror på operatör) efter att dom lyssnats av första gången, detta är viktigt att uppge för polisen vid en eventuell anmälan.

Åtgärder om du utsätts för våld

- Larma när så är möjligt, på det sätt som är möjligt.
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm i förekommande fall
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- Försök ta dig från platsen.
- Ta skydd – lås in dig själv eller försök barrikadera dörren med möbler och annat tillgängligt.
- Försvara dig.
Om det inte finns någon annan utväg och du är utsatt för ett angrepp är du i din fulla rätt att försvara dig och *det kan i värsta fall vara enda utvägen*. Rätten till nödvärn återfinns i Brottbalkens 24 kapitel §1. Värt att notera i sammanhanget är att den som kommer till den utsattes hjälp kan ta över den utsattes nödvärnsrätt.

Åtgärder efter ett angrepp

- Om polis är larmad – ordna om möjligt någon som möter upp.
- Om någon är skadad – ge första hjälpen utifrån förmåga och kunskap – *att göra något är bättre än inget*.

- Ta hand om drabbade – lämna inte en chockad eller skadad person ensam om det inte är absolut nödvändigt.
- Om polisen inte larmades vid händelsen – fatta beslut om kontakt med polisen och/eller säkerhetspolisen.
- Underrätta aktuella befattningshavare om händelsen, exempelvis;
 - Nämndsordföranden (motsvarande)
 - Partiets säkerhetsfunktion
 - Kommunens säkerhetsenhet
- Planera för krishantering/psykosocialt omhändertagande och krisstöd både på kort och lång sikt (se även bilaga *Psykosocialt omhändertagande*).
- Planera mediahanteringen och kommunikation – vem uttalar sig och om vad?

Bilagor

Bilaga lagtext

I följande bilaga har endast ett axplock av lagrum som kan aktualiseras i situationer som riktlinjerna avser tagits med. Aktuell lagtext återfinns på riksdagens [hemsida](#).

Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting

Säkerhetskontroll

1 § Säkerhetskontroll får genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett sammanträde som i enlighet med regleringen i kommunallagen (1991:900) är offentligt, om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Beslut om säkerhetskontroll

2 § Beslut om säkerhetskontroll ska avse ett visst sammanträde och får utöver sammanträdeslokalen och entréutrymmen endast omfatta de angränsande lokaler som behöver utnyttjas för att besökare ska kunna följa sammanträdet. I ett beslut om säkerhetskontroll ska det anges vilket sammanträde och vilka lokaler som omfattas av beslutet.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet.

Innan säkerhetskontroll beslutas ska samråd ske med Polismyndigheten. *Lag (2014:665)*.

Kontrollens omfattning och utformning

3 § Säkerhetskontrollen omfattar besökare till det sammanträde och de lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll. Kontrollen avser dock inte ledamöter och ersättare vid sammanträdet, eller andra som på grund av lag eller särskilt uppdrag närvarar vid sammanträdet. Den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet får undanta även andra personer från kontrollen.

Identiteten får kontrolleras endast för att fastställa om en person som uppger sig inte omfattas av säkerhetskontrollen ska undantas från den.

4 § Vid säkerhetskontrollen ska vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation utföras och väskor och andra föremål som påträffas i lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll undersökas.

5 § Säkerhetskontrollen genomförs efter närmare anvisningar av Polismyndigheten av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av en ordningsvakt under ledning av en polisman. *Lag (2014:665)*.

6 § Kroppsvisitation vid säkerhetskontrollen ska utföras med metalldetektor eller liknande anordning. Kroppsvisitation får göras på annat sätt om det finns särskilda skäl. I så fall ska den utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för uppgiften.

Kroppsvsitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvsitation får utföras eller bevittnas endast av någon som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte görs med metalldetektor eller liknande anordning eller avser föremål som den som visiteras har med sig. *Lag (2014:665).*

7 § Påträffas vid säkerhetskontrollen något sådant föremål som avses i 4 § första meningen, ska den som föremålet påträffas hos uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring, om det inte tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål får det omhändertas.

Avvisning och avlägsnande

8 § Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll och inte kan styrka någon behörighet att enligt 3 § ändå vistas i sammanträdeslokalen får vägras tillträde till sammanträdet och de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll och avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler. Samma åtgärder får vidtas mot den som inte följer en uppmaning enligt 7 § att lämna föremål ifrån sig.

Förvaring av föremål

9 § Föremål som har lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag ska förvaras på ett betryggande sätt. Om det begärs, ska ett bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas.

Föremålet ska återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll.

Förbud att överklaga

10 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Brottsbalk (1962:700), 24. Kapitlet – Nödvärn

1 § En gärning som någon begår i nödvärn utgör brott endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarlig.

Rätt till nödvärn föreligger mot

1. ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom,
2. den som med våld eller hot om våld eller på annat sätt hindrar att egendom återtas på bar gärning,
3. den som olovligen trängt in i eller försöker tränga in i rum, hus, gård eller fartyg, eller
4. den som vägrar att lämna en bostad efter tillsägelse. *Lag (1994:458).*

Bilaga checklistor

Checklista – generell hot/riskbedömning samt riskreducering

Med hjälp av denna checklista för hot- och riskbedömning kan du som enskild göra en första enkel bedömning av dina risker i vardagen eller vid särskilda tillfällen. Checklistan har huvudfokus på arbetsplatsen/arbetsituationen.

Tänk på att det kan vara nödvändigt att bryta ner en hot- och riskbedömning i olika delar beroende på hur omfattade analysen ska vara, och även beroende på om denna görs som en del i det förebyggande arbetet eller om den genomförs med anledning av inträffad händelse.

En tänkbar uppdelning kan vara *arbetsplats, sammanträde, bostad* och *övrigt*.

Generellt kan sägas att när det gäller riskbedömningar så är det inget fel i att acceptera en risk som är identifierad och bedömd som acceptabel – det är ett medvetet val – det är risker som kan anas men som ignoreras som kan bli problematiska.

Hot- och riskbedömning

- Befintliga rutiner på arbetsplatsen – vad gäller?
- Var och när är det störst risk att bli utsatt för ett angrepp?
Exempelvis ”i bostaden” eller ”på väg till bilen från arbetsplatsen”
- I vilken situation är risken som störst?
 - Vid öppning/stängning?
 - Vid besök?
 - Övrigt?
- Besök – hur, var och när tar vi emot besök?
 - Planerade besök – val av lokal, ensam? Med kollega/chef?
 - Oplanerade besök – är till tillåtet enligt gällande rutiner?
- Finns det situationer/platser eller uttalanden/framträdanden som kan vara särskilt utsatta/riskfyllda?
Exempelvis beslut i kontroversiella frågor med högt medialt intresse eller där stora personliga intressen står på spel.
- Vad kan du själv göra för att minimera riskerna?
 - *Placering i lokalen vid individmöten – närhet till reträttväg.*
 - *Bemötandeteknik – korrekt, vänligt, lugnande men bestämt.*
- Vad för information/kunskap behöver du inhämta och vem behöver du konsultera/rådgöra med?

- Vilka utrymningsvägar finns? Fungerar dom? Prova!
- Vilka möjligheter till skydd och/eller hjälp finns?
 - Hur larmas hjälp enklast? Överfallslarm och/eller "kompislarm"? – vet **DU** hur larmet fungerar?
 - Närmsta kollega?
 - Låsbar dörr? (*exempelvis in till kontoret eller avdelning/enhet*)

Riskmatris för grundläggande riskbedömning

Nedan följer en riskmatris för riskbedömning, denna kan utgöra ett stöd när det gäller att prioritera vilka risker som måste hanteras först. Matrisen är tillämplig på såväl personella som materiella risker.

En enkel metod är att "brainstorma" fram tänkbara händelser, bedöma dessa och därefter placera in dom i matrisen nedan och slutligen summera, detta ger dig då en prioritering av riskerna utifrån hur dom har bedömts.

		RISKBEDÖMNING				
		1	2	3	4	
Sannolikhet						4
						3
						2
						1
		Konsekvens				

Sannolikhet		Konsekvens		Risknivå		
1	Osannolikt	1	Försumbar	Formel: (R=K x S)		
2	Liten sannolikhet	2	Lindrig	LAG	1-4	Kan accepteras
3	Stor sannolikhet	3	Allvarlig	MEDEL	6-8	Åtgärdas snarast
4	Mycket stor sannolikhet	4	Mycket allvarlig	HÖG	9-16	Åtgärdas omedelbart

Vid behov kontakta säkerhetsenheten för stöd och råd.

Riskreducering

Som förtroendevald kan du med anledning av ditt uppdrag hamna i icke önskvärda situationer när individer eller grupper av individer upplever sig felbehandlade eller dylikt. Ett fåtal av dessa har tendenser till att inte foga sig till fattade beslut eller hålla sig till dom rutiner som gäller vid exempelvis överklagan. Dessa personer kan ibland bli så djupt engagerade i saken att dom anser att det är den förtroendevalda personligen som bär ansvaret för det inträffade, nedan följer därför ett antal förslag på hur du kan gå tillväga för att försvåra en sådan individs möjligheter att kartlägga dig;

- Fundera över vad som är *normalbilden* i din omgivning – har du normalbilden klar för dig ökar chanserna att du upptäcker avvikelser från denna. Det kan exempelvis handla om fordon/individer som finns i din närmiljö och har ett avvikande beteende.
- Se över din vardagssäkerhet – inbrottslarm, nycklar/koder, brandvarnare och dylikt – är det något som kan förbättras?
- Beakta hur och var du *exponerar* dig, exempelvis på vilket sätt du exponerar dig på nätet – privat eller öppen profil på sociala medier?
 - Geotagging av bilder – geotagging innebär att positionen där bilden tagits visas – detta kan i kartläggningssyfte användas för att se vilka platser du vistas på mer än andra.
- Hur mycket *information* finns om dig i dag på internet?
- *IT/IS-säkerhet* – öppet eller lösenordsskyddat nätverk i hemmet?
- Lösenordshantering – har du ett enkelt lösenord?
 - Har du samma lösenord till flera enheter?
 - Samma lösenord hemma som på jobbet?
- Var och hur kasserar du din privata trasiga/förbrukade teknik idag? Exempelvis USB-minnen eller hårddiskar (datorer) – även om enheten inte fungerar så innebär det inte att det inte går att få ut information ur enheten.

Vid behov kontakta säkerhetsenheten för råd och stöd.

Checklista – hot och riskbedömning vid offentliga sammanträden

Inför ett offentligt sammanträde kan det vara till hjälp att genomföra en enklare hot- och riskbedömning. Inför sammanträden där det redan innan är känt att ämnen som är kontroversiella eller omtvistade ska hanteras bör en hot/riskbedömning göras. Bedömningen görs lämpligen under ledning av nämndens ordförande eller annan utsedd person. *Riskmatrisen i checklistan för generell riskbedömning kan med fördel användas även i detta syfte.*

Hotbildsinventering

- Finns det redan innan sammanträdet en känd hotbild?
- Erfarenheter av tidigare sammanträden av liknande natur?
- Finns det andra möten/allmänna sammankomster eller dylikt som är känt och som kan påverka det egna sammanträdet?

Utifrån ovan frågeställningar erhålls ett antal svar och/eller antaganden som sedermera får ligga till grund för bland annat:

- Kontakt med polisen. Kontakts lämpligen så snart som möjligt. Finns ingen upparbetad kontaktväg är ingångsvägen via Polisens Kontaktcenter – PKC, 114 14
- Beslut om säkerhetskontroll enligt *Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting*. Innan beslut om säkerhetskontroll fattas skall samråd ske med polismyndigheten.
- Beslut om väktarbevakning (motsvarande). Hur bevakningen utformas får avgöras i samråd mellan sammanträdets ordförande och bevakningsbolaget. Exempelvis hur väktarna ska uppträda – i uniform eller kostym (motsvarande), om bevakningen ska ske synligt eller dolt (exempelvis att väktarna uppehåller sig i angränsande utrymme).
- Beslut om åtgärder avseende lokalernas utformning. Detta kan ha till syfte att dels separera sammanträdets deltagare från besökare och dels att skapa evakueringsvägar och dylikt. Exempel på åtgärder:
 - Separat in/utgång för mötesdeltagare och besökare
 - Talarstolens/podiets placering – eftersträva att talaren har fritt bakom sig och att det där finns en skyddad evakueringsväg.
 - Avgränsningar i form av rep/band/blomsterarrangemang.
 - Placering av bevakningspersonal/funktionärer/media ur ett säkerhetsperspektiv.
 - Hur hantera eventuella gåvor och dylika paket som överlämnas?

Checklista – misstänkta försändelser

Om du får en oväntad/ej beställd försändelse

- Vid leverans med bud – be om legitimation

Var särskilt uppmärksam på om försändelsen är/har:

- Avgränsande/inskränkande text – exempelvis ”får endast öppnas av”
- Fettfläckar/oljefläckar
- Överdriven frankering
- Saknar returadress
- Har handskriven adress
- Är ojämn/sned/bucklig
- Ovanlig/konstig lukt
- Är oförväntat lätt eller tungt i förhållande till form och storlek
- Ger ljud ifrån sig
- Övriga omständigheter som väcker din misstänksamhet
- Tecken på att paketet har öppnats och återförslutits

ÅTGÄRDER VID MISSTÄNKT FÖRSÄNDELSE

- RÖR INTE FÖRSÄNDELSEN MER ÄN NÖDVÄNDIGT
- Säkerställ att människor i närheten avlägsnar sig från paketets omedelbara närhet.
- Larma polisen via SOS – 112
- Meddela den interna säkerhetsorganisationen
 - Kommunens säkerhetsenhet
 - Partiets säkerhetsansvarige
- Om möjligt – dokumentera
 - Tid
 - Hur försändelsen levererades
 - Vilka som har varit i kontakt med försändelsen

ÅTGÄRDER VID MISSTÄNKT FARLIGT ÄMNE

I tillägg till ovan åtgärder:

- Om möjligt isolera/stäng/lås utrymmet där försändelsen finns
- Om du kontaminerats
 - Lägg kontaminerade kläder i en hög på golvet
 - Skölj/tvätta/duscha exponerade delar – SANERA
- Om möjligt isolera/stäng in dig själv i ett avskilt utrymme, skilt från försändelsen, detta för att;
 - Inte exponeras ytterligare av det misstänkta ämnet
 - Inte kontaminera fler personer eller utrymmen.
- Varna din omgivning
- Invänta polis, ambulans och räddningstjänst.

DIALEKT OCH SPRÅK

- SVENSKA
 ANNAT SPRÅK

-
- LOKAL DIALEKT
 UTLÄNDSK BRYTNING
 ÖVRIGT
-

RÖSTEN

- STARK
 SVAG
 LJUS
 MÖRK
 MJUK
 SLUDDRIG
 HÖGLJUDD

BAKGRUNDSLJUD

Förefaller vara

- INOMHUS
 UTOMHUS

- LJUD FRÅN MASKINER
 TRAFIK
 RÖSTER
 MUSIK
 ÖVRIGT
-

ÅTGÄRDER**VID BEHOV – UTRYM OMGÅENDE**

Larma polis via SOS – 112

Övriga kontaktvägar till polisen – Polisens Kontaktcenter – PKC – 114 14

Säkerhetsansvarig respektive parti _____

Säkerhetsenheten Gävle Kommun

Säkerhetschef:	Patric Falk	+46 76 111 23 24
Biträdande säkerhetschef:	Jens Gagge	+46 70 414 00 99
Säkerhetssamordnare:	Andreas Lindahl	+46 70 084 02 03

Bilaga incidentrapport

Dokumentation med anledning av hot/våld enligt AFS 1993:2 §10

Rapporten upprättad: _____

Rapporterande person

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Utsatt person (om ej samma som ovan)

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Händelsen

Datum/klockslag: _____

Plats: _____

Verksamhet vid tillfället (exempelvis "sammanträde"):

Beskrivning av händelsen (vad hände? varför?)

Använd fler sidor vid behov

Bevittnades händelsen av andra?

NEJ

JA

Namn:

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Beskrivning av gärningspersonen(personerna)

Känd

Okänd

Ensam

Flera – Antal: _____

Signalement (ålder, kön, klädsel, utmärkande detaljer/drag)

Kan gärningen vara ett hatbrott? (religiöst, politiskt, etniskt eller

liknande orsak)

NEJ

JA

Ensamarbete:

NEJ

JA

Fysisk skada:

NEJ

JA

Sjukskrivning:

NEJ

JA

Anmälan

Arbetsmiljöverket

NEJ

JA Enligt AML 3 kap. 3 a §
alt. AMF §2

Partiet

NEJ

JA

Polisen

NEJ

JA Diarie-nr

LISA

NEJ

JA

Övriga noteringa (exempelvis vidtagna åtgärder)

Incidentrapport sidan 2 av 2

Bilaga psykosocialt omhändertagande

Personer som utsätts för hot och/eller våld upplever allt som oftast detta som mycket påfrestande. En viktig aspekt i hur en person återhämtar sig efter en sådan händelse är psykosocialt omhändertagande – att den drabbade får det stöd som behövs.

Psykosocialt stöd kan generellt delas in i flera steg;

1. Kamratstöd – i omedelbar anslutning till händelsen.
2. Omhändertagande på kort sikt – timmar -> dagar efter händelsen.
3. Omhändertagande på lång sikt – dagar -> veckor/månader efter händelsen.

Kamratstöd

Kamratstödet handlar i mångt och mycket om att inte lämna den drabbade ensam. Skapa förutsättningar för så kallad ”spontan återhämtning” genom att hjälpa till med enkla praktiska saker, så som filt, värme/vila, vätska och dylikt. Försök om möjligt skapa en lugn och trygg miljö för den drabbade, utan störande moment så som telefoner och liknande.

Omhändertagande på kort och lång sikt

Dessa steg har som syfte att påskynda återgången till normala stressnivåer och att kunna fungera i vardagslivet igen, denna typ av åtgärder minskar också riskerna för PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder).

I dagsläget omfattas du som förtroendevald **inte** av *Falck Healthcare* som är en upphandlad tjänst som kommunen tillhandahåller för medarbetare där det bland annat kan lämas stöd för krishantering.

Som förtroendevald är du i dagsläget hänvisad till intern krisstöd/hantering genom partiets försorg eller krisstöd/hantering genom primärvården/öppenvårdens inrättningar.

Källor

Arbetsmiljöverket – Arbetarskyddsstyrelsens Författningssamling AFS 1993:2 – *Våld och hot i arbetsmiljön*

Arbetsmiljöverket – Hot och våld - <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/psykisk-ohalsa-stress-hot-och-vald/hot-och-vald/>

Brottsförebyggande rådet – BRÅ – Hot och påverkan mot samhället - <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/hot-och-paverkan-mot-samhallet.html>

Brottsförebyggande rådet – BRÅ – Politikernas Trygghetsundersökning PTU - <http://www.bra.se/bra/brott-mot-politiker/ptu.html>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och hat mot förtroendevalda - <https://skl.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/hothatmotfortroendevalda.378.html>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och våld mot förtroendevalda - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/978-91-7585-056-6.pdf>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och våld mot förtroendevalda – Inspirationsskrift för förtroendevalda (5) - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-168-6.pdf>

Säkerhetspolisen – *Personlig säkerhet*

Säkerhetspolisen (2008) – *Hot mot förtroendevalda*

Enköpings Kommun – *Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda*

Falun Kommun – *Riktlinjer vid hot, våld och allvarliga trakasserier mot förtroendevalda*

Jönköpings Kommun – *Policy för hot och våld mot förtroendevalda och anställda i Jönköpings kommun*

Karlshamns Kommun – *Riktlinjer mot hot & våld*

Karlskoga Kommun – *Riktlinjer hot och våld mot förtroendevalda samt i samband med offentliga sammanträden*

Mullsjö Kommun – *Riktlinjer för åtgärder vid våld eller hot om våld*

Sävsjö Kommun – *Policy med handlingsplan mot hot och våld i arbetet*

Torsby Kommun – *Policy och handlingsplan vid hot och våld*

Trelleborgs Kommun – *Plan för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Trelleborgs kommun.*

Vetlanda Kommun – *Riktlinjer vid hot och våld mot anställda och politiker i Vetlanda kommun*

Österåkers Kommun – *Riktlinjer vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Österåkers kommun*

Sammanfattning och kommentarer till remissvar 17KS306

I samband med att riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda i Gävle kommunkoncern har utarbetats har riktlinjerna varit på remiss i kommunkoncernen. Totalt har 13 remissvar inkommit.

Av inkomna svar så har nio (9) stycken svarat att dom anser att riktlinjerna är godtagbara och applicerbara i sin nuvarande form. Resterande fyra (4) remissvar har haft synpunkter i varierande omfattning på olika delar i dokumentet, dessa synpunkter sammanfattas och kommenteras nedan. Samtliga synpunkter kommer inte att kunna hanteras i detta dokument då det skulle bli allt för omfattande.

Sammanfattning och kommentar av remissvar

Det har i remissvar framförts att det vore önskvärt med riktlinjer/styrningar för hur mycket en förtroendevald ska tåla när det gäller "påhopp" i sociala medier och hur hot och dylikt som framförs i sociala medier ska hanteras. Även frågan om hur händelser som riktas mot anhöriga men med anledning av den förtroendevaldas uppdrag ska hanteras har lyfts.

Då förtroendevalda inte verkar som tjänstemän är inte lagrummen gällande *hot/våld mot tjänsteman* (Brottsbalken (BrB) Kap 17 §1) eller *förgripelse mot tjänsteman* (BrB Kap 17 §2) applicerbara på händelser som riktar sig mot förtroendevalda, i dagsläget saknas även lagrum som tar sikte på brottslighet som förövats på grund av en förtroendevalds uppdrag. Det lagrum som i dagsläget är tillämpligt för förtroendevalda är samma som för privatpersoner, exempelvis *olaga hot* (BrB Kap 4 §5) *ofredande* (BrB Kap 4 §7). Detta medför att det är svårt att skapa en riktlinje med en rekommendation om vad som är acceptabelt eller inte och hur mycket påhopp som ska tolereras då brotten utgår ifrån den drabbades upplevelse. Delar av den brottslighet som förtroendevalda utsätts för är dessutom så kallade *angivelsebrott*, vilket innebär att målsäganden måste ange brottet till åtal, det vill säga att den drabbade önskar att brottet utreds och drivs. Det finns naturligtvis undantagsbestämmelser för detta.

Gällande hur hot och dylikt som framförs i sociala medier bör hanteras så är formen för hur hotet framförs av underordnad betydelse. Dock är utredningsförutsättningarna för hot som framförs via sociala medier, e-post, sms eller brevledes bättre då det finns en dokumentation att använda i utredningen. Ett hot som framförs verbalt är svårt att dokumentera såvida det inte finns vittnen eller samtalet spelats in. Riktlinjen är medvetet generellt hållen i sammanhanget för att vara applicerbar på samtliga typer av hot, oaktat hur dom framförs. Detta har förtydligats i riktlinjerna under rubriken "*Åtgärder vid hot via post, e-post, sms, sociala medier eller liknande*"

I dom situationer en anhörig utsätts så är uppfattningen att dessa ska hanteras på samma sätt som om det vore den förtroendevalda själv som utsatts. Det är anledningen till hotet, i dom fall det går att identifiera som ska vara styrande för åtgärder och hantering. Detta har förtydligats i riktlinjerna under rubriken "*Avgränsningar/ansvarsfördelning*"

Frågor kring förtydligande av ansvarsfördelning samt att säkerhetsansvaret följer med verksamhetsansvaret.

Ansvarsfördelningen är problematisk när det gäller förtroendevalda då det är mycket svårt att hitta en juridisk definition av vilken befattningshavare som har arbetsmiljöansvaret för förtroendevalda som verkar på kommunal nivå. Ett kortare resonemang förs kring detta just under avsnittet som avhandlar ansvarsfördelning och avgränsningar. Då det redan i dagsläget bitvis är svårt att rekrytera förtroendevalda är det av största vikt att kommunen värnar om dom som finns. Detta kan bland annat göras genom en generös tolkning/hantering av händelser som faller under aktuellt område. Det finns ytterligare aspekter i detta, framförallt så ser partiernas interna organisationer väldigt olika

ut och det varierar kraftigt vilket stöd som en förtroendevald kan påräkna om denne utsätts, genom att kommunen har generös tolkning så uppnås i vart fall en gemensam lägstanivå gällande vilket stöd som kan påräknas.

Det efterfrågades också tydligare definitioner av vad generös tolkning/hållning är, och det är likt problematiken kring lagstiftningen svårt att "smalna av" detta utan att riskera att flertalet händelser hamnar utanför denna

riktlinje. Riktlinjerna är tänkta att vara applicerbara på dom flesta av situationer som kan tänkas uppstå och är medvetet generellt hållna. Riktlinjerna skulle nog kunna jämföras med en ramlagstiftning som i stort får sin innebörd genom sin tillämpning

Att säkerhetsansvaret följer med verksamhetsansvaret är delvis på grund av kommunkoncernens mångfacetterade verksamhet och dels eftersom det skulle kräva helt andra mandat jämfört med dagens mandat om säkerhetsansvaret skulle åläggas exempelvis säkerhetsenheten. Givet att arbetsmiljöansvaret för kommunens anställda personal i yttersta fall hamnar hos beslutsfattare i såväl nämnder som kommunstyrelse och kommunfullmäktige så vore det rimligt att jämställa säkerhetsansvaret med arbetsmiljöansvaret.

Synpunkt på att hanteringen av allmänna val borde ingå i riktlinjen.

Allmänna val genomförs i Sverige vart fjärde år och hanteras i särskild ordning, utanför riktlinjerna, Planering för valrörelsen 2018 är påbörjad.

Frågeställningar kring hur informationen kring riktlinjerna ska spridas till berörda samt utbildningsinsatser på området.

En informationsinsats gällande riktlinjer kommer att genomföras så snart riktlinjerna är fastställda och detta kommer att göras på flera olika sätt, exempelvis genom utskick samt genomgång av riktlinjerna vid utbildningstillfällen.

Utbildningar lyftes som en fråga i remissvaren och då påtalades det bland annat att "...förtroendevalda ska få utbildning i säkerhet och inte bara erbjudas..." Härvid är Säkerhetsenhetens uppfattning att det inte finns mandat att påtvinga utbildningar utan mandatet sträcker sig till att erbjuda utbildningar. Att fatta beslut om att skall genomföras torde vara en politisk fråga.

Utbildningar på området har genomförts och kommer att genomföras framgent, dels kommer utbildning att genomföras inför valrörelsen 2018 och del säkerhetsutbildning i allmänhet.

Frågan om vem som hanterar dom händelser som rapporteras internt.

Den funktionsbrevlåda som riktlinjerna hänvisar till (personsakerhet@gavle.se) hanteras av säkerhetsenheten. I samma stycke står det även att den drabbade bör söka säkerhetsenheten på telefon vid brådskande ärenden, detta har även förtydligats i riktlinjen under rubriken "*Intern rapportering*".

Synpunkter på dispositionen av dokumentet och även förslag om att vissa delar skulle kunna lyftas ur dokumentet och läggas i ett informationsdokument.

Dokumentet är utformat som ett huvuddokument på fem (5) sidor exklusive försättsblad, innehållsförteckning etc. Övriga ingående delar i dokumentet utgörs av bilagor. Detta för att få ett så enkelt och handfast grunddokument som möjligt där verksamheter och individer sedan kan anpassa antalet bilagor efter eget behov. Efter det att riktlinjerna är fastställda så kommer dom att läggas ut på Ankaret, uppdelat på grunddokument, bilagor och åtgärds kort för lättillgänglighet.

ÅTGÄRDSKORT HOT- OCH VÅLDSITUATIONER

Om det händer

När en hotfull eller våldsam situation uppstår sker ofta saker snabbt och situationen kan bli kaotisk. För att lättare kunna hantera en sådan situation är mental förberedelse viktig – *vad gör jag om det händer?*

Förslag på åtgärder om du utsätts för hot

- **Larma när så är möjligt**, på det sätt som är möjligt
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- Försök verka **konfliktreducerande** genom;
 - Försök uppträda lugnt och sakligt
 - Visa vederbörande att du lyssnar
 - Avbryt inte
 - Undvik rörelser och uttryck eller dylikt som kan uppfattas som provocerande.

Förslag på åtgärder om du utsätts för våld

- **Larma när så är möjligt**, på det sätt som är möjligt
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- **Försök ta dig från platsen.**
- **Ta skydd** – lås in dig själv eller försök barrikadera dörren med möbler och annat tillgängligt.
- **Försvara dig** – SISTA UTVÄGEN (Nödvärn enligt BrB 24:1)

Förslag på åtgärder efter ett angrepp

- Om polis är larmad – ordna om möjligt någon som **möter upp**.
- Om någon är skadad – ge **första hjälpen** utifrån förmåga och kunskap – *att göra något är bättre än inget*.
- **Ta hand om den drabbade** – lämna inte en chockad eller skadad person ensam om det inte är absolut nödvändigt.
- Om polisen **inte** larmades vid händelsen – fatta beslut om kontakt med polisen och/eller säkerhetspolisen.
- Underrätta aktuella befattningshavare om händelsen, exempelvis;
 - Närmsta chef
 - Kommunens säkerhetsenhet
 - Partiets säkerhetsfunktion
- Planera för **psykosocialt omhändertagande** och **kristöd** både på kort och lång sikt
- Planera **mediahanteringen** – vem utalar sig och om vad?

Kontaktuppgifter

Polis

- Vid akuta situationer: 112
- Vid ickeakuta situationer 114 14

Bevakningstjänster

Gruppchef Avarn (Väktare) +

Partiets säkerhetsfunktion/ansvarig

Säkerhetsenheten Gävle kommun

Säkerhetschef +

Biträdande Säkerhetschef +

Säkerhetssamordnare +

E-post (funktionsbrevlåda):

Kultur och Fritidsnämnden

Tjänsteskrivelse – Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Förslag till beslut

att anta nedanstående yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i en rapport 2015 visat att ca 30 % av politiker på nationell och lokal nivå har utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationer när det rör säkerhetsfrågor för förtroendevalda.

Hot, våld, trakasserier och i övrigt otillåten påverkan av förtroendevalda är mycket allvarligt och ett förslag till riktlinjer har därför utarbetats av Gävle kommunkoncerns Säkerhetsenhet, riktlinjerna är nu ute på remiss bland nämnder och bolag och Kultur- och fritidsnämnden har att yttra sig över förslaget.

Synpunkter från Kultur & fritid Gävle

Riktlinjerna förtydligar det ansvar som nämnd/förvaltning/bolag respektive partiorganisation har i att förebygga och förhindra otillåten påverkan av förtroendevald genom hot, våld, trakasserier etc. Dessutom förtydligas och exemplifieras olika brottstyper och respektive lagrum. Bifogat riktlinjerna finns utförliga checklistor att använda vid förebyggande arbete och vid olika typer av tillbud och händelser.

Riktlinjerna följer till övervägande del Arbetsmiljöverkets föreskrift om våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2) och i riktlinjerna föreslås att trots att förtroendevald per definition inte är anställd av kommunkoncernen, ska förtroendevald i största utsträckning hanteras på samma sätt som om denne vore anställd, när det gäller den här typen av säkerhetsförebyggande och -hantering.

En framgångsfaktor i arbetet med att förebygga och förhindra hot och våld mot förtroendevalda är att det är tydligt vem som ansvarar för att göra riktlinjer och checklistor kända hos varje förtroendevald och vem som ansvarar för att säkerhetsutbildningar regelbundet erbjuds.

För Kultur- och fritidsnämndens ledamöter är det också viktigt att riktlinjen går att applicera på olika typer av offentliga arrangemang på offentliga platser, t ex idrottsarenor eller arenor för kulturarrangemang. Vid särskilda tillfällen har ledamot i uppdrag att framträda i frågor med högt medialt intresse eller där personliga intressen står på spel och dessa situationer bör särskilt riskbedömas och riskreduceras. Dessa situationer nämns i riktlinjen, dock bör möjligheten att lyfta fram dem tydligare övervägas.

Sammantaget ställer sig Kultur & fritid Gävle positiv till förslaget på riktlinjer.

Beslutsunderlag

- Remiss - Hot och våld förtroendevalda

Kajsa Ravin

Förvaltningschef

Katrin Lutti

Tf Administrativ chef

§134: Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Dnr 17KFN174
Delges: Kommunstyrelsens diarium

Beslut

Att anta nedanstående yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Ordförande lämnar över ordförandeskapet till vice ordförande Kerstin Brannerydh (M) för att enbart närvara som ledamot.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i en rapport 2015 visat att ca 30 % av politiker på nationell och lokal nivå har utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag. Sveriges kommuner och landsting (SKL) har konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationer när det rör säkerhetsfrågor för förtroendevalda.

Hot, våld, trakasserier och i övrigt otillåten påverkan av förtroendevalda är mycket allvarligt och ett förslag till riktlinjer har därför utarbetats av Gävle kommunkoncerns Säkerhetsenhet, riktlinjerna är nu ute på remiss bland nämnder och bolag och Kultur- och fritidsnämnden har att yttra sig över förslaget.

Synpunkter från Kultur & fritid Gävle

Riktlinjerna förtydligar det ansvar som nämnd/förvaltning/bolag respektive partiorganisation har i att förebygga och förhindra otillåten påverkan av förtroendevald genom hot, våld, trakasserier etc. Dessutom förtydligas och exemplifieras olika brottstyper och respektive lagrum. Bifogat riktlinjerna finns utförliga checklistor att använda vid förbyggande arbete och vid olika typer av tillbud och händelser.

Riktlinjerna följer till övervägande del Arbetsmiljöverkets föreskrift om våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2) och i riktlinjerna föreslås att trots att förtroendevald per definition inte är anställd av kommunkoncernen, ska förtroendevald i största utsträckning hanteras på samma sätt som om denne vore anställd, när det gäller den här typen av säkerhetsförebyggande och -hantering.

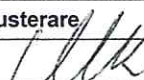

En framgångsfaktor i arbetet med att förebygga och förhindra hot och våld mot förtroendevalda är att det är tydligt vem som ansvarar för att göra riktlinjer och checklistor kända hos varje förtroendevald och vem som ansvarar för att säkerhetsutbildningar regelbundet erbjuds.

För Kultur- och fritidsnämndens ledamöter är det också viktigt att riktlinjen går att applicera på olika typer av offentliga arrangemang på offentliga platser, t ex idrottsarenor eller arenor för kulturarrangemang. Vid särskilda tillfällen har ledamot i uppdrag att framträda i frågor med högt medialt intresse eller där personliga intressen står på spel och dessa situationer bör särskilt riskbedömas och riskreduceras. Dessa situationer nämns i riktlinjen, dock bör möjligheten att lyfta fram dem tydligare övervägas.

Sammantaget ställer sig Kultur & fritid Gävle positiv till förslaget på riktlinjer.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KFN174-3
- Remiss - Hot och våld förtroendevalda, dnr 17KFN174-2

Justerare	Uppdragsbestyrkande
	

Delges:
Kommun-
styrelsen,
Diariet, KLK
Kommun-
styrelsen
@gavle.se

§ 192

Dnr 17ON334

Remiss - Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Beslut

Att anta yttrandet som sitt eget.

Eva
Molarin

Ärendebeskrivning

Omvårdnadsnämnden har för yttrande fått förslag på en riktlinje vid otillåten påverkan mot förtroendevalda. Riktlinjerna syftar till att motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda och innehåller bl a rapportering, förebyggande arbete, checklistor och ett enkelt åtgärdskort i "plånboksformat".

Omvårdnad Gävle har granskat riktlinjerna och har ingen avvikande synpunkt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterat 2017-12-05, dnr 17ON334.
- Remissmissiv, med tillhörande förslag till Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306.

Justerare

A7 | TF

Utdragsbestyrkande

Exp. 171221 AW

Yttrande

Handläggare
Eva Molarin
Telefon 026-17 89 79
eva.molarin@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Yttrande på remissen "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda", dnr 17KS306

Förslag till beslut

Att anta yttrandet som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Omvårdnadsnämnden har för yttrande fått förslag på en riktlinje vid otillåten påverkan mot förtroendevalda. Riktlinjerna syftar till att motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda och innehåller bl a rapportering, förebyggande arbete, checklistor och ett enkelt åtgärdskort i "plånboksformat".

Yttrande

Omvårdnad Gävle har granskat riktlinjerna och har ingen avvikande synpunkt.

Annmarie Sandberg
Förvaltningschef
Omvårdnad Gävle

§416: Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda

Dnr 17SBN459

Beslut

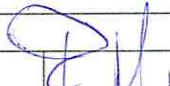
Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att utan erinran godta riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306.

Ärendebeskrivning

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagarna i frågan om hot och våld (otillåten påverkan) på arbetsplatsen som anställda inom kommunkoncernen. Detta beror på att förtroendevalda verkar på förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet. Samhällsbyggnadsnämnden har fått förslag på riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda på remiss. Syftet med dessa riktlinjer är att utgöra ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet och i förlängningen medverka till att var och en känner trygghet i förtroendeuppdraget.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, dnr 17SBN459-4
- Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17SBN459-1
- VB: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda (4/4), dnr 17SBN459-3
- Åtgärdskort hot- och våldssituationer, dnr 17SBN459-2

Justerare	Uppdragsbestyrkande
	

Samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse – Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslås besluta
- att utan erinran godta riktlinjer för otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306.

Ärendebeskrivning

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagarna i frågan om hot och våld (otillåten påverkan) på arbetsplatsen som anställda inom kommunkoncernen. Detta beror på att förtroendevalda verkar på förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet.

Samhällsbyggnadsnämnden har fått förslag på riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda på remiss. Syftet med dessa riktlinjer är att utgöra ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet och i förlängningen medverka till att var och en känner trygghet i förtroendeuppdraget.

Beslutsunderlag

Remissmissiv
Åtgärdskort
Riktlinje för otillåten påverkan mot förtroendevalda

Tuija Otterstam

Administrativ chef

Sara Sellström

HR-konsult

Från: "Kommunstyrelsen (e-post)" <kommunstyrelsen@gavle.se>
Till: "Platina-KS (e-post)" <platina-ks@gavle.se>
Ärende: VB: Yttrande avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, ert dnr 17KS306
Datum: 2017-12-19 07:27:59

Från: Larsson, Sara
Skickat: den 18 december 2017 16:30
Till: Kommunstyrelsen (e-post) <kommunstyrelsen@gavle.se>
Ämne: Yttrande avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, ert dnr 17KS306

Yttrande avseende Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda, ert dnr 17KS306

Gästrike Vatten AB (GVAB) företräder Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar kommuner som VA-huvudman.

I GVABs uppdrag ingår att säkerställa produktion och leverans av dricksvatten samt omhändertagande och rening av avloppsvatten.

GVAB har tagit del av remissen och tycker det är ett värdefullt underlag som vi inte har några invändningar mot. Under 2018 kommer vi att ta fram ett motsvarande dokument för GVAB-koncernen med detta som utgångspunkt.

I ärendets handläggning har Sara Larsson och Anneli Westin deltagit.

Med vänlig hälsning

Sara Larsson
Kommunsamordnare
Gästrike Vatten AB
Hamnleden 20, 806 41 Gävle
telefon direkt 026-17 51 37
sms 0704-140154
sara.larsson@gastrikevatten.se
www.gastrikevatten.se

Från: Kommunstyrelsen (e-post)
Skickat: den 6 oktober 2017 16:33
Till: Förvaltningar <Forvaltningar@gavle.se>; Gävle Hamn - Info (e-post) <info@gavlehamn.se>; Gavlegårdarna - Info (e-post) <info@gavlegardarna.se>; Gästrike Vatten - Info (e-post) <info@gastrikevatten.se>; kundservice@gavleenergi.se; Gavlefastigheter Gävle kommun AB - Info (e-post) <info@gavlefastigheter.se>; Gavle Drift & Service AB - info (e-post) <info@gavledriftservice.se>; Gävle Parkeringsservice AB - Info

(e-post) <info@gavleparkering.se>; Kommunalråd <Kommunalrad@gavle.se>;

Kommunalråd i opposition <Kommunalradiopposition@gavle.se>

Kopia: Lindahl, Andreas <andreas.lindahl@gavle.se>

Ämne: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda

Hej,

Bifogar remiss med bilagor – Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306. Remissen skickas till kommunalråd och kommunalråd i opposition, som representanter för partierna i kommunfullmäktige.

Vänlig hälsning

Carina Westergren
Huvudregistrator
Administrativa avdelningen, Kommunledningskontoret
Gävle kommun, 801 84 GÄVLE
Besöksadress: Drottninggatan 22
Telefon: 026-17 81 03
Fax: 026-12 54 56
carina.westergren@gavle.se
www.gavle.se

Remissvar

Kommunstyrelsen

Hot och våld förtroendevalda

Remissvar

Kommunens revisorer anser att det är bra att riktlinjer tas fram och ställer sig bakom det förslag som remissen avser.

Ärendebeskrivning

Kommunens revisorer har tagit del av remissen avseende riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda och beslutade 2017-12-14 att lämna ett yttrande.

Hampus Forsmark
Ordförande Revisorskollegiet

Gunilla Beckman Ljung
Revisionschef

Bilaga 7

Remissvar från Socialdemokraterna i Gävle

Att kommunen tar ett grepp om frågan kring hot och våld mot förtroendevalda är oerhört viktigt, och skälet till detta framkommer tydligt i skrivelsen.

Vi tycker att ingången med en generös hållning från kommunen vad gäller stödet till de politiskt förtroendevalda en korrekt hållning. Att hänvisa till respektive parti är inte görligt då partierna många gånger saknar sakkunskapen, och ibland kanske också resurserna för att göra detta på ett korrekt och likvärdigt sätt.

Vi tycker att alla som innehar ett förtroendeuppdrag i kommunen ska få utbildning i säkerhet, inte bara erbjudas. Detta för att ingen går in i politiken och tror att det ska hända, men det kan hända alla. Att dessutom hitta former för hur detta lyfts kontinuerligt tror vi är viktigt.

Gävle 2017-12-17

Styrelsen för Socialdemokraterna Gävle

Elin Lundgren/ordförande

Svar på remiss - Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Kristdemokraterna i Gävle har synpunkt på bland annat sidan 5, Förebyggande arbete. Denna synpunkt kan dock även ses som generellt övergripande.

Vi saknar en uttalad "noll tolerans" mot otillåten påverkan i dokumentet. Som förebyggande arbete i att utforma och säkerställa en gemensam syn med "noll tolerans" på otillåten påverkan skulle informationsinsatser eller utbildning med målet "Vi tolererar och accepterar inte otillåten påverkan" utformas och verkställas.

En uttalad "noll tolerans" ger ett tydligare gemensamt förhållningssätt och skulle ge varje individ stöd vid bemötande av såväl stora som små händelser eller situationer.

Kristdemokraterna i Gävle

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden 2017-12-07

Dnr 17NAN39 **§ 107 Beslutsärende: Remiss riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda**

Beslut

att anta yttrandet som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Ärendet

Kommunledningskontoret har skickat en remiss om riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda som ska besvaras senast den 18:e december 2017.

Yttrande

Syftet att de förtroendevalda känner stöd och trygghet i sin roll är väldigt angeläget. I processen av revidering av riktlinjerna är en tydlig förankring och diskussion med representanter för samtliga partier som representeras i Kommunfullmäktige avgörande.

Ett resonemang om att riskerna för förtroendevalda kan se olika ut beroende på vilken nämnd de företräder saknas helt.

Riktlinjerna är i behov av en språklig granskning och översyn.

Riktlinjerna saknar ett tydligt flöde eller process vilket gör att det är svårt att navigera i riktlinjerna. De skulle tjäna på att tydligare utgå ifrån den vardag förtroendevalda befinner sig i. Följande är ett förslag på process;

1. Insatser i det förebyggande arbetet – där exempelvis riskbedömningar, utbildningar och planering ingår
2. Direkta insatser då otillåten påverkan sker – checklistor, dokumentation, ageranden vid direkta hot och dylikt
3. Efterarbete och förändring – analys av resultat, utvärdering av insatser och förändringar och justeringar i exempelvis riktlinjer, roller och framtagande av nya förslag om något saknas

Checklistor, mallar och liknande rutinbaserat stöd bör kopplas till var och en av de tre delarna så att det är tydligt vad som är relevant för vilken del.

Demokratiutredningen 'Låt fler forma framtiden' SOU 2016:5 menar att "Det är särskilt viktigt att de hot som förmedlas över internet och sociala medier kan stävjas." Det är även något som Näringsliv & arbetsmarknad Gävle anser. Riktlinjer för hur förtroendevalda ska hantera hot och otillåten påverkan via sociala medier, som har andra möjligheter att rikta sig direkt till en enskild individ än andra medier, bör vara en central del av riktlinjerna.

En stor del av det dagliga arbetet för de förtroendevalda bedrivs i digitala miljöer och sociala medier. Med tanke på de senaste årens tydliga tendens av att mycket av väljarkontakter och politisk diskussion sker på sociala medier bör detta område belysas specifikt.

Riktlinjer för vilka, om några, förebyggande åtgärder för hantering av otillåten påverkan av förtroendevalda som valnämnden i egenskap av lokal valmyndighet ska genomföra i samband med allmänna val bör utarbetas.

Det vore önskvärt med en tydlighet kring vad som händer och vem som har ansvaret för hantering av de hot och den otillåtna påverkan som riktlinjerna kräver ska rapporteras internt.

Justerare 		Utdragsbestyrkande
Sida 47 av 90		

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden 2017-12-07

Fortsättning av §107

Näringsliv & arbetsmarknad Gävles rekommendation

Näringsliv & arbetsmarknad Gävle rekommenderar att anta yttrandet som sitt eget.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse – Remiss Riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda

Yttrande – Remiss Riktlinjer vid otillåten påverkan av förtroendevalda

Missiv Remiss - Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Bilaga - Åtgärdskort hot- och våldssituationer

Justerare		Utdragsbestyrkande	
------------------	---	---------------------------	---

Yttrande

Dnr 17NAN39-4
2017-11-27

Yttrande - Remiss riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Generella synpunkter

Syftet att de förtroendevalda känner stöd och trygghet i sin roll är väldigt angeläget. I processen av revidering av riktlinjerna är en tydlig förankring och diskussion med representanter för samtliga partier som representeras i Kommunfullmäktige avgörande.

Kommunalförbundet Gästrikte Räddningstjänst borde i kraft av sin expertis och kontakt med förtroendevalda i andra kommuner vara en remissinstans.

Ett resonemang om att riskerna för förtroendevalda kan se olika ut beroende på vilken nämnd de företräder tillhör saknas helt.

Ett resonemang kring allmänna val och dess påverkan på risken för otillåten påverkan mot förtroendevalda och vilka, om några, förebyggande åtgärder valnämnden som lokal valmyndighet bör vidta saknas helt.

Det är positivt att riktlinjerna ska fastställas minst en gång per mandatperiod.

Riktlinjerna är i behov av en språklig granskning och översyn.

Riktlinjerna

Demokratiutredningen 'Låt fler forma framtiden' SOU 2016:5 har ett flertal förslag. I de förändringar av kommunallagen som träder i kraft 2018-01-01 finns dock inga ändringar som liknar det förslag demokratiutredningen kommer med avseende kommunernas ansvar för förtroendevaldas säkerhet.

Riktlinjerna saknar ett tydligt flöde eller process gör att det är svårt att navigera i riktlinjerna. De skulle tjäna på att tydligare utgå ifrån den vardag förtroendevalda befinner sig i. Följande är ett förslag på process;

1. Insatser i det förebyggande arbetet – där exempelvis riskbedömningar, utbildningar och planering ingår
2. Direkta insatser då otillåten påverkan sker – checklistor, dokumentation, ageranden vid direkta hot och dylikt
3. Efterarbete och förändring – analys av resultat, utvärdering av insatser och förändringar och justeringar i exempelvis riktlinjer, roller och framtagande av nya förslag om något saknas

Checklistor, mallar och liknande rutinbaserat stöd bör kopplas till var och en av de tre delarna så att det är tydligt vad som är relevant för vilken del.

Ett tydligare flöde kan också underlätta för förtroendevalda att mer "automatisera" vad den bör göra inför, under och efter ett sammanhang där den förtroendevalda riskerar att utsättas för otillåten påverkan. Efterarbete och förändringar bör vara lika viktig som de övriga delarna. Ständig förbättring är viktig för att möta en föränderlig verklighet.

Riktlinjerna fastställer även tydligt att säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret. Det tydliggörs även att det är respektive myndighets ansvar att upprätta verksamhetsspecifika riktlinjer/instruktioner och att det innefattar de medföljande kostnaderna. Stöd till en utsatt person är även det något som hanteras av respektive myndighet. Dessa konstateranden är naturligtvis en viktig del av riktlinjerna för säkerhetsarbetet i Gävle kommun. Däremot är det oklart varför det är relevant i samband med förtroendevalda. I synnerhet med tanke på att riktlinjerna fastslår att de förtroendevalda som grupp inte omfattas av något säkerhetsansvar.

Under rubriken 'förebyggande arbete' presenteras ett antal av flera modeller för ett förebyggande arbete. Det presenteras dock inte varför dessa metoder är lämpliga att användas för just förtroendevalda. Inte heller kommer riktlinjerna med vägledning eller rekommendationer utan presenterar enbart modeller och en uppmaning att ta kontakt med säkerhetsenheten. En vägledning eller rekommendation skulle i sig kunna anses vara ett förebyggande arbete. Riktlinjerna beskriver således inte ett förebyggande arbete utan konstaterar att det finns olika modeller för ett förebyggande arbete.

Hur kunskapen om riktlinjerna ska spridas till de förtroendevalda framgår inte. Remissen innehåller ett antal checklistor och ett åtgärdskort i "plånboksformat" men inga planer på om och i så fall hur dessa ska distribueras. Om syftet med riktlinjerna är att vara ett stöd för förtroendevalda i det dagliga arbetet bör information om riktlinjerna vara en central del. En generell informationsinsats till förtroendevalda borde vara en utgångspunkt och det borde finnas samordningsvinster för Gävle kommun om kommunledningskontoret genomför en sådan insats.

Uppföljningen av den interna rapporteringen och hur den ska användas för att andra förtroendevalda eller myndigheter ska kunna dra lärdom av resultatet av dem interna rapporteringen är något som borde finnas i riktlinjerna. I förslaget konstateras att en intern rapportering av händelser ska ske.

När det gäller beställning av väktartjänster vore det önskvärt om riktlinjerna kunde innehålla ett genomarbetat förhållningssätt eller detaljerade instruktioner. I nuvarande förslag omnämns dessa endast under rubriken 'förebyggande arbete' och något som kräver en uppdragsinstruktion och en fakturareferens. Att reducera användningen av väktartjänster till en kostnadsfråga vore i sammanhanget olyckligt. Det är dessutom otvetydigt varför just denna kostnad särskilt lyfts fram när riktlinjerna är tydliga med att kostnader hanteras av respektive myndighet.

Behov av ytterligare riktlinjer – Sociala medier, förebyggande åtgärder i samband med allmänna val

Demokratiutredningen 'Låt fler forma framtiden' SOU 2016:5 menar att "Det är särskilt viktigt att de hot som förmedlas över internet och sociala medier kan stävjas." Det är även något som Näringsliv & arbetsmarknad Gävle anser. Riktlinjer för hur förtroendevalda ska hantera hot och otillåten påverkan via sociala medier, som har andra möjligheter att rikta sig direkt till en enskild individ än andra medier, bör vara en central del av riktlinjerna.

En stor del av det dagliga arbetet för de förtroendevalda bedrivs i digitala miljöer och sociala medier. Med tanke på de senaste årens tydliga tendens av att mycket av väljarkontakter och politisk diskussion sker på sociala medier bör detta område belysas specifikt.

Tänkbara frågeställningar är;

- Hur ska en förtroendevald gå tillväga för att dokumentera hot på sociala medier?
- Hur gör en förtroendevald en riskanalys av exempelvis en Facebook-grupp, innan man ger sig in i en diskussion i gruppen?
- Hur agerar en förtroendevald om den blir hotad till livet via ett flertal sms?

Riktlinjer för vilka, om några, förebyggande åtgärder för hantering av otillåten påverkan av förtroendevalda som valnämnden i egenskap av lokal valmyndighet ska genomföra i samband med allmänna val bör utarbetas.

Hantering av de hot och den otillåtna påverkan som rapporteras

Det vore önskvärt med en tydlighet kring vad som händer och vem som har ansvaret för hantering av de hot och den otillåtna påverkan som riktlinjerna kräver ska rapporteras internt.

Med tanke på att en del av syftet med riktlinjerna är att förtroendevalda känner trygghet i förtroendeuppdraget vore det önskvärt att de förtroendevalda får kunskap om vad som händer med de rapporter om hot och otillåten påverkan som krävs och vem som har ansvaret för att rapporteringen förmedlas vidare och till vem.

Björn Selim

Nämndsekreterare/Utredare
Näringsliv & arbetsmarknad Gävle

Expedieras:
Kommunlednings-
kontoret
Förvaltningschef
Nämndsekreterare
Diariet

§ 2.17

Dnr 17SON185

Yttrande avseende riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306

Beslut

Socialnämnden antar yttrandet som sitt eget.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern.

Samtliga nämnder, kommunala bolag samt politiska partier representerade i Kommunfullmäktige är inbjudna att svara på rubricerad remiss.

Beslutsunderlag

Missiv: "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda", daterad 2017-12-05.

Remiss: "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda".

Remiss: "Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer".

Justerare

Utdragsbestyrkande

Exp. 2017-12-14

Remissvar

2017-12-05

Socialnämnden

Dnr 17SON185

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306

Förslag till beslut

Att Socialnämnden antar föreliggande yttrande som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Säkerhetsenheten bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern. Samtliga nämnder, kommunala bolag samt politiska partier representerade i Kommunfullmäktige är inbjudna att svara på rubricerad remiss.

I förordet till "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda" skriver utredaren att "Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) rapport Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2015 visade att cirka 30 % av dom dryga 14000 tillfrågade politikerna på såväl nationell som lokal nivå hade utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag under 2014. Under året 2012 var motsvarande antal cirka 20 %" samt att SKL (Sveriges kommuner och landsting) i intervjuer har "konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationerna när det rör säkerhetsfrågor då förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen." Med denna bakgrund och i syfte att "motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda upprättas denna riktlinje".

Avgränsningar/ansvarsfördelning

Förtroendevalda omfattas inte av tjänstemannaskyddet. En faktor som kan bidra till komplexiteten i avgränsning och ansvarsfördelning är att flertalet förtroendevalda har uppdrag på olika politiska nivåer, "ibland hela vägen från kommun via region till riksnivå", vilket kan göra att bedömningen var hotet/händelsen härrör ifrån "kan bli svårt att definiera om det inte finns en

tydlig avsändare”. Utredaren bedömer här, för att tydliggöra ansvarsfördelningen, att kommunkoncernen i första hand bör agera på händelser som har en tydlig koppling till uppdraget. Med det avses i huvudsak händelser som uppstått i samband med, eller som en följd av, tjänsteutövningen i förtroendeuppdraget. Vidare menar utredaren att ”då ansvarsfördelningen gällande förtroendevalda i samband med otillåten påverkan i dagsläget är något oklar, bör kommunkoncernen ha en generös tolkning när det gäller vad som ankommer på kommunkoncernen då en förtroendevald utsatts”. En ytterligare anledning till detta är att det kraftigt varierar gällande vilket stöd som förtroendevalda kan påräkna från sitt parti, då säkerhetsarbetet varierar stort mellan partierna. Kommunen bör då ha en generös syn på ansvar och åtgärder för att den förtroendevalda inte ska ”hamna mellan stolarna”.

Rapportering

Enligt förslag till riktlinjer menar utredaren att det är den enskilde som måste avgöra huruvida en polisanmälan ska göras eller ej. Dock bör strävan vara att ”brott ska anmälas då det är av synnerlig vikt att samhället markerar mot otillåten påverkan”. Det bör även göras en intern rapportering av en händelse i LISA (system för tillbudsrapportering) ”för att kommunkoncernen och partiet ska kunna jobba både förebyggande och efter en händelse”. Detta bör göras ”även om händelsen inte leder till en polisanmälan”.

Förebyggande arbete

I förslag till riktlinjer anger utredaren några metoder och modeller som kan användas i det förebyggande arbetet. Det är exempelvis ”Säkerhetsutbildning (vilken i första hand är för arbetstagare, men är tillämplig även för förtroendevalda då den är så pass generell), ”Säkerhetssamtal” (som erbjuds förtroendevalda under mandatperioden för att i första hand öka risk- och hotmedvetenheten hos den enskilde) samt ”Risk- och hotanalys” (som med hjälp av checklistor görs på egen hand av den enskilde).

Till riktlinjerna bifogas information, ”När det händer”, som syftar till att den enskilde lättare ska kunna hantera en hotfull situation och förbereda sig mentalt, samt checklistor för genomförande av en enklare hot- och riskbedömning vid offentliga sammanträden och vid bombhot och liknande händelser.

Synpunkter på förslag till "Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendvalda"

Såsom utredaren skriver är det mycket allvarligt för den demokratiska processen om inte samhället motverkar hot, våld, trakasserier och i övrigt otillbörlig påverkan av förtroendevalda. Då förtroendevalda inte omfattas av tjänstemannaskyddet är det viktigt att de så långt det är möjligt utbildas i hur de kan gå tillväga i de fall de utsätts för otillåten påverkan, så att de känner sig trygga i sitt uppdrag. Det är även rimligt att kommunkoncernen så långt det är möjligt stöder de förtroendevalda vid behov, då vi annars kan riskera att inte få intresserade och engagerade ledamöter i våra nämnder och bolag, vilket som tidigare sagts kan påverka den demokratiska processen på ett negativt vis.

Vad gäller "Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting" är det för Socialnämndens del inte aktuellt då vi inte har öppna sammanträden. I särskilt sällsynta fall kan det vid Socialnämndens myndighetsutskott sammanträden (där beslut i individärenden hanteras) finnas anledning att göra en riskbedömning.

Då hot och våld mot förtroendevalda har ökat under de senaste åren är det av stor vikt att föreslagna riktlinjer implementeras så snart det är möjligt, framför allt för att undvika att felaktiga beslut fattas på grund av otillbörlig påverkan.

Beslutsunderlag

Missiv: Hot och våld förtroendevalda

Remiss: Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Remiss: Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer

Ann-Christine Henriksson
Nämndsekreterare
Socialnämnden

Protokollsutdrag med beslutsunderlag skickas till:

2017-12-05

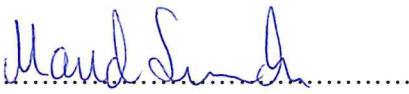
Svar på remiss gällande Riktlinjer för otillåten påverkan mot förtroendevalda

Gavlefastigheters bedömning:

Gavlefastigheter har inget att påpeka. Riktlinjerna var informativa och tydligt skriva.

Gävle 2017-11-23

Gavlefastigheter Gävle kommun AB

Maud Lundh
Styrelseordförande

Utbildningsnämnden
Sammanträdesdatum 2017-12-06

§ 130 Remiss: Hot och våld mot förtroendevalda

Dnr: 17UN237

Delges: Kommunstyrelsens diarium

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar att anta yttrandet från Utbildning Gävle som sitt eget.

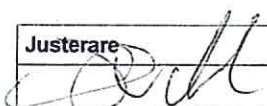
Ärendebeskrivning

Kommunledningskontorets säkerhetsenhet bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda i Gävle kommunkoncern.

Utbildning Gävle lämnar generella synpunkter på förslaget och särskilda synpunkter sorterade under förslagets rubriker.

Beslutsunderlag

Remisshandlingar från kommunstyrelsen, yttrande från Utbildning Gävle samt föreliggande tjänsteskrivelse med förslag till beslut.

Justerare		Uppdragsbestyrkande
	Sida 57 av 90	

Utbildningsnämnden

Tjänsteskrivelse – Remissyttrande över Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda och Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar att anta yttrandet från Utbildning Gävle som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Kommunledningskontorets säkerhetsenhet bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda i Gävle kommunkoncern.

Utbildning Gävle lämnar generella synpunkter på förslaget och särskilda synpunkter sorterade under förslagets rubriker.

Beslutsunderlag

Remisshandlingar från kommunstyrelsen, yttrande från Utbildning Gävle samt föreliggande tjänsteskrivelse med förslag till beslut.

Expedieras till

Kommunstyrelsens diarium.

Remissvar

Dnr 17UN237 - 3
2017-11-10
Bo Egebrand

Remissyttrande över Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda och Åtgärdskort vid hot- och våldssituationer

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet Hot och våld förtroendevalda (17KS306).

Säkerhetsenheten bereder på uppdrag ett beslut om riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern. Kommunstyrelsens svarsdatum är 2017-12-18.

Yttrande

Synpunkterna följer rubrikerna i riktlinjerna. Utöver det finns generella synpunkter samlade under en rubrik.

Generella synpunkter

Informationstext och bakgrundsbeskrivningar kan med fördel finnas tillgängliga i ett särskilt dokument och skiljas från riktlinjerna.

Dispositionen blir tydligare om "Förebyggande arbete" läggs tidigare i riktlinjerna.

Utbildning Gävle gör bedömningen att de vanligaste hoten mot förtroendevalda kommer genom telefon, SMS, mejl och olika digitala medier. Förtroendevalda behöver riktlinjer kring hur dessa hot kan bemötas/hanteras. Skrivningar finns i SKL-dokument som finns angivna i källförteckningen. De förtroendevalda bör ha en handlingsberedskap att möta den normförskjutning som kan uppstå om exempelvis trakasserier inte tas om hand, typ "lite får man tåla".

Utbildning Gävle har inga särskilda synpunkter på checklistorna eller åtgärderna som sådana.

Inledning

Bakgrund

Det behöver klargöras hur de förtroendevalda ska betraktas i kommunkoncernen. Arbetsmiljöansvaret måste tydliggöras både juridiskt och praktiskt.

Syfte och giltighet

Stycket "Riktlinjerna är inte påtänkta att vara alarmistiska..." kan strykas för att öka tydligheten.

Definitioner

En hänvisning till lagparagrafer kräver en löpande uppdatering och medför svårigheter att hålla ett dokument levande. Lagförändringar och justeringar kräver nya riktlinjer.

Avsnittet kan flyttas till ett informationsdokument.

Avgränsningar/ansvarsfördelning

"Säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret." Detta behöver tydliggöras då det inte upplevs som glasklart var den förtroendevalda finns inom ramen för det ordinarie verksamhetsansvaret. Det får inte vara otydligt vem som ansvarar. Utbildning Gävle anser inte att arbetsmiljöansvaret kan läggas på någon tjänsteman inom förvaltningen. Kommunen är inte arbetsgivare till förtroendevalda. Ansvarsfördelningen mellan kommunen och partierna behöver klaras ut.

Skrivningarna "generös tolkning" respektive "generös syn" behöver tydliggöras. Annars finns risk att tolkningar och därmed insatser görs personberoende.

Skrivningen "Kommunkoncernen bör här ta ansvar för förtroendevalda på samma sätt som för den anställda personalen." antyder att kommunen har ett arbetsgivaransvar eller liknande. Avsikten behöver tydliggöras.

Rapportering

Förklarande text kan läggas i exempelvis ett informationsdokument. Det är tillräckligt om riktlinjerna omfattas av hur och var en intern rapportering sker och hur en polisanmälan görs.

Förebyggande arbete

Hela avsnittet flyttas fram i dokumentet.

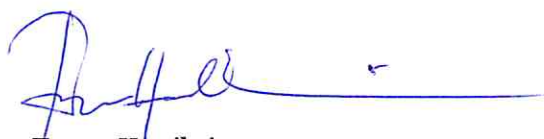
Utbildning Gävle anser att Gävle kommuns säkerhetsenhet skulle kunna erbjuda de förtroendevalda en utbildning. Utbildningen kan bygga på de SKL-dokument, med diskussionsfrågor och tankeväckare, som återfinns i källförteckningen.

När det händer

Utbildning Gävle efterfrågar riktlinjer för hur förtroendevalda kan/bör tänka vid hot i mejl och sociala medier m.m. Det bör beskrivas skillnaden mellan hur mycket synpunkter en förtroendevald kan ta emot och när gränsen till brott går.

Källor

Avsnittet kan flyttas ur riktlinjerna till ett informationsdokument.

Tomas Hartikainen
Förvaltningschef
Utbildning Gävle

Gävle moderata partiförening remissvar – Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

Gävle moderata partiförening har tagit del av riktlinjer för motverkande av otillåten påverkan mot förtroendevalda inom Gävle kommunkoncern samt åtgärdskortet och finner dessa väl genomarbetade. Dessa riktlinjer kommer att göra vardagen för oss politiker tryggare.

Vi vill dock lyfta fram ett område som vi saknar. Det är hur hot riktat mot förtroendevaldas anhöriga ska hanteras. Hot kan ibland inte bara riktas mot den enskilde politikern utan även mot familj, barn etc. Här skulle några enkla förhållningsregler vid en sådan situation vara till nytta.

Anders Jansson

Ordförande Gävles moderata partiförening

Från: "Kommunstyrelsen (e-post)" <kommunstyrelsen@gavle.se>
Till: "Platina-KS (e-post)" <platina-ks@gavle.se>
Ärende: VB: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda
Datum: 2017-10-16 13:12:31

Från: Lennmalm, Lars
Skickat: den 16 oktober 2017 12:45
Till: Kommunstyrelsen (e-post) <kommunstyrelsen@gavle.se>
Ämne: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda

Gavlegårdarna har inget att invända mot förslagen riktlinje.

Med vänlig hälsning

AB Gavlegårdarna

Lars Lennmalm

Lars Lennmalm | VVD | 026-17 27 08 | 070-517 81 21
AB Gavlegårdarna | Box 456 | 801 06 Gävle | www.gavlegardarna.se
Besöksadress | Utanvindsvägen 1 Gävle
[Visa på karta](#)

Från: Kommunstyrelsen (e-post)
Skickat: den 6 oktober 2017 16:33
Till: Förvaltningar <Forvaltningar@gavle.se>; Gävle Hamn - Info (e-post) <info@gavlehamn.se>; Gavlegårdarna - Info (e-post) <info@gavlegardarna.se>; Gästrike Vatten - Info (e-post) <info@gastrikevatten.se>; kundservice@gavleenergi.se; Gavlefastigheter Gävle kommun AB - Info (e-post) <info@gavlefastigheter.se>; Gavle Drift & Service AB - info (e-post) <info@gavledriftservice.se>; Gävle Parkeringservice AB - Info (e-post) <info@gavleparkering.se>; Kommunalråd <Kommunalrad@gavle.se>; Kommunalråd i opposition <Kommunalradiopposition@gavle.se>
Kopia: Lindahl, Andreas <andreas.lindahl@gavle.se>
Ämne: Remiss - Riktlinjer otillåten påverkan mot förtroendevalda

Hej,

Bifogar remiss med bilagor – Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda, dnr 17KS306. Remissen skickas till kommunalråd och kommunalråd i opposition, som representanter för partierna i kommunfullmäktige.

Vänlig hälsning

Carina Westergren
Huvudregistrator

Administrativa avdelningen, Kommunledningskontoret
Gävle kommun, 801 84 GÄVLE
Besöksadress: Drottninggatan 22
Telefon: 026-17 81 03
Fax: 026-12 54 56
carina.westergren@gavle.se
www.gavle.se

ÅTGÄRDSKORT HOT- OCH VÅLDSITUATIONER

Om det händer

När en hotfull eller våldsam situation uppstår sker ofta saker snabbt och situationen kan bli kaotisk. För att lättare kunna hantera en sådan situation är mental förberedelse viktig – *vad gör jag om det händer?*

Förslag på åtgärder om du utsätts för hot

- **Larma när så är möjligt**, på det sätt som är möjligt
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- Försök verka **konfliktreducerande** genom;
 - Försök uppträda lugnt och sakligt
 - Visa vederbörande att du lyssnar
 - Avbryt inte
 - Undvik rörelser och uttryck eller dylikt som kan uppfattas som provocerande.

Förslag på åtgärder om du utsätts för våld

- **Larma när så är möjligt**, på det sätt som är möjligt
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- **Försök ta dig från platsen.**
- **Ta skydd** – lås in dig själv eller försök barrikadera dörren med möbler och annat tillgängligt.
- **Försvara dig** – SISTA UTVÄGEN (Nödvärn enligt BrB 24:1)

Förslag på åtgärder efter ett angrepp

- Om polis är larmad – ordna om möjligt någon som **möter upp**.
- Om någon är skadad – ge **första hjälpen** utifrån förmåga och kunskap – *att göra något är bättre än inget*.
- **Ta hand om den drabbade** – lämna inte en chockad eller skadad person ensam om det inte är absolut nödvändigt.
- Om polisen **inte** larmades vid händelsen – fatta beslut om kontakt med polisen och/eller säkerhetspolisen.
- Underrätta aktuella befattningshavare om händelsen, exempelvis;
 - Närmsta chef
 - Kommunens säkerhetsenhet
 - Partiets säkerhetsfunktion
- Planera för **psykosocialt omhändertagande** och **kristöd** både på kort och lång sikt
- Planera **mediahanteringen** – vem utalar sig och om vad?

Kontaktuppgifter

Polis

- Vid akuta situationer: 112
- Vid ickeakuta situationer 114 14

Bevakningstjänster

+

Partiets säkerhetsfunktion/ansvarig

Säkerhetsenheten Gävle kommun

Säkerhetschef +

Biträdande Säkerhetschef +

Säkerhetssamordnare +

Beredskapssamordnare +

E-post (funktionsbrevlåda):

Sida 66 av 90

Riktlinjer vid otillåten påverkan mot förtroendevalda

UTKAST

Otillåten påverkan mot förtroendevalda

Säkerhetsenheten, Kommunledningskontoret
Andreas Lindahl

Citera gärna ur skriften men ange källa

© Författaren och Gävle kommun 2017
Grafisk form Pangea design

ISBN anges här i förekommande fall
www.gavle.se

Förord

Brottsförebyggande Rådets (BRÅ) rapport Politikernas trygghetsundersökning (PTU) 2015 visade att cirka 30 % av dom dryga 14000 tillfrågade politikerna på såväl nationell som lokal nivå hade utsatts för trakasserier, hot och/eller våld i samband med sitt politiska uppdrag under 2014. Under året 2012 var motsvarande antal cirka 20 %. Huvuddelen av dom som utsattes för detta drabbades flertalet gånger, endast en femtedel drabbades en gång under 2014. ¹

Sveriges kommuner och landsting, SKL, har i intervjuer konstaterat att det råder osäkerhet kring ansvarsfördelning mellan kommuner och partiorganisationerna när det rör säkerhetsfrågor då förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunen. Vidare konstaterar SKL att det bland förtroendevalda ibland råder osäkerhet kring om vad som är att anse som ett brott. ² Dessa förhållanden samt att det emellanåt finns en uppfattning om att "lite får man tåla" gör att det kan antas att det finns ett mörkertal när det gäller förtroendevalda som utsätts för hot, våld eller trakasserier. Den typ av händelser som förtroendevalda utsätts för samlas ofta under begreppet *otillåten påverkan*.

Hot, våld, trakasserier och i övrigt otillbörlig påverkan av förtroendevalda är mycket allvarligt och kan på sikt påverka den demokratiska processen om inte samhället motverkar detta.

Mot bakgrund av bland annat detta och i syfte att motverka en normalisering av förekomsten av otillåten påverkan av förtroendevalda upprättas denna riktlinje.

¹ <https://www.bra.se/bra/brott-mot-politiker/ptu.html>

² <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/978-91-7585-056-6.pdf>

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund	2
Syfte och giltighet	2
Definitioner	2
MISSHANDEL	2
OLAGA TVÅNG	2
OLAGA HOT	2
OFREDANDE	3
OTILLÅTEN PÅVERKAN	3
Avgränsningar/ansvarsfördelning	3
Ekonomi	4
Rapportering	4
Polisanmälan	4
Intern rapportering	5
Förebyggande arbete	5
Säkerhetsutbildning	5
Säkerhetssamtal	5
Risk- och hotanalys	5
Skyddsåtgärder	5
När det händer	7
Förslag på åtgärder om du utsätts för hot	7
Förslag på åtgärder om du utsätts för våld	7
Förslag på åtgärder efter ett angrepp	7
Bilagor	8
Bilaga lagtext	8
Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting	8
Brottsbalk (1962:700), 24. Kapitlet – Nödvarn	9
Bilaga checklistor	10
Checklista – generell hot/riskbedömning samt riskreducering	10
Checklista – hot och riskbedömning vid offentliga sammanträden	13
Checklista – misstänkta försändelser	14
Checklista – bombhot och liknande händelser	15
Bilaga incidentrapport	17
Källor	20

Inledning

Bakgrund

Förtroendevalda omfattas inte på samma sätt av arbetsmiljölagstiftningen som reglerar arbetsgivarens ansvar och skyldigheter mot arbetstagarna i fråga om hot och våld (otillåten påverkan) på arbetsplatsen som anställda inom kommunkoncernen. Detta beror på att förtroendevalda verkar på förtroendeuppdrag och därmed inte heller omfattas av tjänstemannaskyddet. Från kommunkoncernens sida är det dock önskvärt att otillåten påverkan hanteras på samma sätt oaktat om det är en anställd eller förtroendevald som drabbats. I SOU 2016:5 ”Låt fler forma framtiden” läggs även ett förslag fram om att en ändring i kommunallagen ska genomföras för att kommunerna ska åläggas ett större ansvar för förtroendevaldas trygghet och säkerhet.

Syfte och giltighet

Syftet med dessa riktlinjer är att utgöra ett stöd för förtroendevalda i dagliga arbetet och i förlängningen medverka till att var och en känner trygghet i förtroendeuppdraget.

Riktlinjerna är inte på tänkte att vara alarmistiska, men för att kunna hantera problemställningarna som denna riktlinje avser så krävs att dessa hanteras med tydlighet, även om vissa av dessa händelser lyckligtvis är mycket sällsynta.

Dessa riktlinjer skall fastställas med ett minimum av en gång per mandatperiod.

Definitioner

I samband med hot och våld kan ett antal olika brott förövas som sorterar under skilda lagrum. Nedan följer ett par exempel på brott som är relevanta i sammanhanget, givetvis kan ytterligare brottstyper aktualiseras i det enskilda fallet. Aktuell lagstiftning återfinns på riksdagens [hemsida](#)

MISSHANDEL (Brottsbalken 3 kap. §5)

Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Lag (1998:393).

OLAGA TVÅNG (Brottsbalken 4 kap. §4)

Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan utövar tvång genom hot att åtala eller ange någon annan för brott eller att lämna menligt meddelande om någon annan, döms också för olaga tvång, om tvånget är otillbörligt

Olaga tvång kan aktualiseras om en förtroendevald hotas för att fatta visst beslut eller hotas för att avstå att genomföra viss tjänsteåtgärd.

OLAGA HOT (Brottsbalken 4 kap. §5)

Om någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Ett hot kan framföras på många olika sätt och vara olika uppenbart/tydligt när det framförs. Generellt kan sägas att ju mer subtilt ett hot är, desto svårare är det att leda i bevis.

OFREDANDE (Brottsbalken 4 kap. §7)

Den som handgripligen antastar eller medelst skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende eljest ofredar annan, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år. Lag (1993:207).

Ofredande är per definition ett ovälkommet beteenden, ofredande kan i dagligt tal även kallas för trakasserier och då även omfatta närbesläktade brott så som förtal och förolämpning. Att bli utsatt för knuffar och andra former av lindrigare våld är ofta att anse som ofredande.

OTILLÅTEN PÅVERKAN

Begreppet *otillåten påverkan* kan sägas sammanfatta de ovan nämnda brotten samt ytterligare verksamhet som syftar till att påverka förtroendevalda i någondera riktning. Inom ramen för otillåten påverkan kan utöver tidigare omnämnda brott även utpressning och korruptionsbrott nämnas. Här inbegrips även den typ av beteende som är påfrestande för den utsatte men i juridisk mening kanske inte når upp till en straffbar nivå, exempelvis trakasserier.

Avgrensningar/ansvarsfördelning

Säkerhetsansvaret följer med det ordinarie verksamhetsansvaret.

Vid behov åligger det nämnderna, förvaltningarna och koncernföretagen och dess styrelser att upprätta verksamhetsspecifika riktlinjer/instruktioner. Respektive verksamhet svarar för medföljande kostnader. Det åvilar också verksamhetsansvarige att säkerställa att en person som utsatts för hot och/eller våld får det stöd som fordras efter händelsen både avseende säkerhetsåtgärder och avseende debriefing, stödsamtal eller liknande.

Den enskilde har ett ansvar för att tillse att arbetet sköts i enlighet med fastställda rutiner och handlingsplaner. Även om det som ovan nämnts att säkerhetsansvaret följer med verksamhetsansvaret åligger det den enskilde att bidra till säkerheten, det kan till exempel handla om att inte släppa in människor som inte känns igen i lokalerna, att stänga till en dörr som står öppen som borde vara stängd eller att helt enkelt påtala säkerhetsbrister för sin chef (motsvarande) och/eller fastighetsansvarige.

I och med att förtroendevalda per definition inte är anställda av kommunkoncernen så är lagstiftningen gällande ansvaret för de förtroendevalda något diffus. Lagstiftningen för förtroendevalda är i stort densamma som för privatpersoner, vilket bland annat innebär att förtroendevalda inte omfattas av tjänstemannaskyddet. En ytterligare faktor som bidrar till komplexiteten när det gäller förtroendevalda är att flertalet förtroendevalda har uppdrag på olika politiska nivåer, ibland hela vägen från kommun via region till riksnivå. Detta kan göra att bedömningen var hotet (händelsen) härrör ifrån kan bli svårt att definiera om det inte finns en tydlig avsändare.

För att tydliggöra ansvarsfördelningen är bedömningen att kommunkoncernen i första hand bör agera på händelser som har en tydlig koppling till uppdraget. Dessa riktlinjer avser således i huvudsak händelser som uppstått i samband med, eller som en följd av, tjänsteutövningen i ditt förtroendeuppdrag. Då ansvarsfördelningen gällande förtroendevalda i samband med otillåten påverkan i dagsläget är något oklar, bör kommunkoncernen ha en generös tolkning när det gäller vad som ankommer på kommunkoncernen då en förtroendevald utsatts.

Ytterligare anledning till att kommunkoncernen bör vara generös i sin tolkning är att det varierar kraftigt i vilket stöd som förtroendevalda kan påräkna från sitt parti då säkerhetsarbetet varierar stort mellan partierna. Läggs huvudansvaret på den drabbades parti så kan det resultera i skevheter i hur mycket stöd som ges till drabbade. Kommunkoncernen bör här ta ansvar för förtroendevalda på samma sätt som för den anställda personalen.

För att inte hamna i situationer där en utsatt förtroendevald riskerar att ”hamna mellan stolarna” bör kommunkoncernen ha en generös syn på ansvar och åtgärder i samband med händelser som hänför sig till detta dokument. Reservation görs för händelser som har en uppenbar privat karaktär såvida det inte blir tal om en överförd hotbild, det vill säga att hotbilden ”spiller över” på arbetsplatsen eller liknande. Detta bedöms i det enskilda fallet.

Ekonomi

Säkerhetsåtgärder kopplade till händelser gällande otillåten påverkan är allt som oftast behäftade med kostnader. Akuta kostnader hanteras inledningsvis centralt. Löpande kostnader och planerade kostnader hanteras av respektive nämnd eller koncernbolag.

Rapportering

Huruvida en händelse skall polisanmälas eller inte måste i slutändan avgöras av den enskilde eftersom det är den som utsatts som förväntas genomgå förhör, vittna i rätten och liknande.

Strävan bör dock vara att brott skall anmälas då det är av synnerlig vikt att samhället markerar mot otillåten påverkan. Råder det tveksamheter om en händelse är att betrakta som ett brott så kan kommunens säkerhetsenhet konsulteras.

Ytterligare anledning till att polisanmäla och rapportera det inträffade är att skapa ett underlag för kommunkoncernens och partiernas säkerhetsarbete enligt devisen *”finns det inte på papper har det inte hänt”* – med andra ord så är det svårt för kommunkoncernen och partierna att arbeta förebyggande om det inte rapporteras eftersom det då förblir okänt.

Polisanmälan

Företrädesvis görs polisanmälan av den utsatte själv, detta med anledning av att undvika felinformation och dylikt. I vissa fall önskar dessutom polisen genomföra ett första målsägandeförhör i samband med att anmälan görs.

Om den hotade inte känner sig trygg med att göra anmälan på egen hand bör denne åtföljas av lämplig person, exempelvis partikamrat,

säkerhetsansvarig/samordnare i förvaltning eller bolag, nämndsordföranden, representant ur bolagsledning eller någon från säkerhetsenheten.

I särskilda fall kan kommunkoncernen göra anmälan i den hotades ställe, detta gäller dock endast själva anmälan, den som utsatts för brott kommer i förlängningen att höras och eventuellt närvara vid rättegång, brott mot person förutsätter i princip att det finns en fysisk person som målsägande.

Intern rapportering

För att kommunkoncernen och partiet ska kunna jobba både förebyggande och efter en händelse så tarvar det att händelser rapporteras internt även om händelsen inte leder till en polisanmälan.

Rapportering av hot och/eller våld sker med stöd av bilaga ”incidentrapportering” – rapporten skickas till personsakerhet@gavle.se. I brådskande fall, vid behov av åtgärder, kontakta säkerhetsenheten på telefon.

Händelsen ska även registreras i LISA.

Förebyggande arbete

I det förebyggande arbetet finns flertalet metoder och modeller varav några är;

Säkerhetsutbildning

Arbetsmiljöverket har en webbaserad utbildning/information som generellt avhandlar hot och våld. Den tar bland annat upp ansvars- och rollfördelning på en arbetsplats. Utbildningen är i första hand för arbetstagare, men är så pass generell att den är tillämplig även för förtroendevalda.

Länk till Arbetsmiljöverkets webbutbildning/information:

http://host.learnways.com/av/kursnavigering/c_hotochvald.html#

Skulle det förhålla sig så att du i ditt uppdrag behöver särskild säkerhetsutbildning så åligger det berörd nämnd att tillse att detta ordnas. Stöd och råd kan sökas hos säkerhetsenheten.

Säkerhetssamtal

Säkerhetssamtalet erbjuds förtroendevalda under mandatperioden och syftar i första hand till att öka risk- och hotmedvetenheten hos den enskilde.

Säkerhetssamtalet kan genomföras gemensamt eller enskilt utifrån önskemål och behov. Samtalen genomförs av Säkerhetsenheten.

Risk- och hotanalys

Med handledning av checklistorna bifogade i denna policy kan du själv genomföra en, grundläggande, enkel riskanalys för såväl vardagen som för möten och sammanträden. För ytterligare råd och stöd kontakta Säkerhetsenheten.

Skyddsåtgärder

Vid en konstaterad och bedömd hotbild kan ett antal skyddsåtgärder vidtas, dessa anpassas efter varje situation och kommer således inte att redovisas här.

OBS! Vid beställning av väktartjänster är det viktigt att beställningen innehåller dels en uppdragsinstruktion (exempelvis vad som ska bevakas) samt fakturareferens.

När det händer

När en hotfull eller våldsamt situation uppstår sker ofta saker snabbt och situationen blir kaotisk. För att lättare kunna hantera en sådan situation är mental förberedelse viktig – *vad gör jag om det händer?*

Förslag på åtgärder om du utsätts för hot

- Larma så snart det är genomförbart
 - Polis via SOS 112
 - Överfallslarm
 - Arbetskamrater
- Försök verka konfliktreducerande genom;
 - Försök uppträda lugnt och sakligt
 - Visa vederbörande att du lyssnar
 - Avbryt inte
- Undvik rörelser och uttryck eller dylikt som kan uppfattas som provocerande.

Förslag på åtgärder om du utsätts för våld

- Larma när så är möjligt, på det sätt som är möjligt.
 - Polis larmas via SOS 112
 - Överfallslarm i förekommande fall
 - Arbetskamrater eller andra i din närhet
- Försök ta dig från platsen.
- Ta skydd – lås in dig själv eller försök barrikadera dörren med möbler och annat tillgängligt.
- Försvara dig.
Om det inte finns någon annan utväg och du är utsatt för ett angrepp är du i din fulla rätt att försvara dig och *det kan i värsta fall vara enda utvägen*. Rätten till nödvärn återfinns i Brottbalkens 24 kapitel §1. Värt att notera i sammanhanget är att den som kommer till den utsattes hjälp kan ta över den utsattes nödvärnsrätt.

Förslag på åtgärder efter ett angrepp

- Om polis är larmad – ordna om möjligt någon som möter upp.
- Om någon är skadad – ge första hjälpen utifrån förmåga och kunskap – *att göra något är bättre än inget*.
- Ta hand om drabbade – lämna inte en chockad eller skadad person ensam om det inte är absolut nödvändigt.
- Om polisen inte larmades vid händelsen – fatta beslut om kontakt med polisen och/eller säkerhetspolisen.
- Underrätta aktuella befattningshavare om händelsen, exempelvis;
 - Nämndsordföranden (motsvarande)
 - Partiets säkerhetsfunktion
 - Kommunens säkerhetsenhet
- Planera för krishantering/psykosocialt omhändertagande och krisstöd både på kort och lång sikt (se även bilaga *Psykosocialt omhändertagande*).
- Planera mediahanteringen – vem uttalar sig och om vad?

Bilagor

Bilaga lagtext

I följande bilaga har endast ett axplock av lagrum som kan aktualiseras i situationer som riktlinjerna avser tagits med. Aktuell lagtext återfinns på riksdagens [hemsida](#).

Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting

Säkerhetskontroll

1 § Säkerhetskontroll får genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett sammanträde som i enlighet med regleringen i kommunallagen (1991:900) är offentligt, om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Beslut om säkerhetskontroll

2 § Beslut om säkerhetskontroll ska avse ett visst sammanträde och får utöver sammanträdeslokalen och entréutrymmen endast omfatta de angränsande lokaler som behöver utnyttjas för att besökare ska kunna följa sammanträdet. I ett beslut om säkerhetskontroll ska det anges vilket sammanträde och vilka lokaler som omfattas av beslutet.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet.

Innan säkerhetskontroll beslutas ska samråd ske med Polismyndigheten. *Lag (2014:665)*.

Kontrollens omfattning och utformning

3 § Säkerhetskontrollen omfattar besökare till det sammanträde och de lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll. Kontrollen avser dock inte ledamöter och ersättare vid sammanträdet, eller andra som på grund av lag eller särskilt uppdrag närvarar vid sammanträdet. Den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet får undanta även andra personer från kontrollen.

Identiteten får kontrolleras endast för att fastställa om en person som uppger sig inte omfattas av säkerhetskontrollen ska undantas från den.

4 § Vid säkerhetskontrollen ska vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation utföras och väskor och andra föremål som påträffas i lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll undersökas.

5 § Säkerhetskontrollen genomförs efter närmare anvisningar av Polismyndigheten av en polisman eller, efter Polismyndighetens förordnande, av en ordningsvakt under ledning av en polisman. *Lag (2014:665)*.

6 § Kroppsvisitation vid säkerhetskontrollen ska utföras med metalldetektor eller liknande anordning. Kroppsvisitation får göras på annat sätt om det finns särskilda skäl. I så fall ska den utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för uppgiften.

Kroppsvsitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvsitation får utföras eller bevittnas endast av någon som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte görs med metalldetektor eller liknande anordning eller avser föremål som den som visiteras har med sig. *Lag (2014:665).*

7 § Påträffas vid säkerhetskontrollen något sådant föremål som avses i 4 § första meningen, ska den som föremålet påträffas hos uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring, om det inte tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål får det omhändertas.

Avvisning och avlägsnande

8 § Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll och inte kan styrka någon behörighet att enligt 3 § ändå vistas i sammanträdeslokalen får vägras tillträde till sammanträdet och de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll och avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler. Samma åtgärder får vidtas mot den som inte följer en uppmaning enligt 7 § att lämna föremål ifrån sig.

Förvaring av föremål

9 § Föremål som har lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag ska förvaras på ett betryggande sätt. Om det begärs, ska ett bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas.

Föremålet ska återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll.

Förbud att överklaga

10 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Brottsbalk (1962:700), 24. Kapitlet – Nödvärn

1 § En gärning som någon begår i nödvärn utgör brott endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarlig.

Rätt till nödvärn föreligger mot

1. ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom,
2. den som med våld eller hot om våld eller på annat sätt hindrar att egendom återtas på bar gärning,
3. den som olovligen trängt in i eller försöker tränga in i rum, hus, gård eller fartyg, eller
4. den som vägrar att lämna en bostad efter tillsägelse. *Lag (1994:458).*

Bilaga checklistor

Checklista – generell hot/riskbedömning samt riskreducering

Med hjälp av denna checklista för hot- och riskbedömning kan du som enskild göra en första enkel bedömning av dina risker i vardagen eller vid särskilda tillfällen. Checklistan har huvudfokus på arbetsplatsen/arbetsituationen.

Tänk på att det kan vara nödvändigt att bryta ner en hot- och riskbedömning i olika delar beroende på hur omfattade analysen ska vara, och även beroende på om denna görs som en del i det förebyggande arbetet eller om den genomförs med anledning av inträffad händelse.

En tänkbar uppdelning kan vara *arbetsplats, sammanträde, bostad* och *övrigt*.

Generellt kan sägas att när det gäller riskbedömningar så är det inget fel i att acceptera en risk som är identifierad och bedömd som acceptabel – det är ett medvetet val – det är risker som kan anas men som ignoreras som kan bli problematiska.

Hot- och riskbedömning

- Befintliga rutiner på arbetsplatsen – vad gäller?
- Var och när är det störst risk att bli utsatt för ett angrepp?
Exempelvis ”i bostaden” eller ”på väg till bilen från arbetsplatsen”
- I vilken situation är risken som störst?
 - Vid öppning/stängning?
 - Vid besök?
 - Övrigt?
- Besök – hur, var och när tar vi emot besök?
 - Planerade besök – val av lokal, ensam? Med kollega/chef?
 - Oplanerade besök – är till tillåtet enligt gällande rutiner?
- Finns det situationer/platser eller uttalanden/framträdanden som kan vara särskilt utsatta/riskfyllda?
Exempelvis beslut i kontroversiella frågor med högt medialt intresse eller där stora personliga intressen står på spel.
- Vad kan du själv göra för att minimera riskerna?
 - *Placering i lokalen vid individmöten – närhet till reträttväg.*
 - *Bemötandeteknik – korrekt, vänligt, lugnande men bestämt.*
- Vad för information/kunskap behöver du inhämta och vem behöver du konsultera/rådgöra med?

- Vilka utrymningsvägar finns? Fungerar dom? Prova!
- Vilka möjligheter till skydd och/eller hjälp finns?
 - Hur larmas hjälp enklast? Överfallslarm och/eller ”kompislarm”? – vet **DU** hur larmet fungerar?
 - Närmsta kollega?
 - Låsbar dörr? (*exempelvis in till kontoret eller avdelning/enhet*)

Riskmatris för grundläggande riskbedömning

Nedan följer en riskmatris för riskbedömning, denna kan utgöra ett stöd när det gäller att prioritera vilka risker som måste hanteras först. Matrisen är tillämplig på såväl personella som materiella risker.

En enkel metod är att ”brainstorma” fram tänkbara händelser, bedöma dessa och därefter placera in dom i matrisen nedan och slutligen summera, detta ger dig då en prioritering av riskerna utifrån hur dom har bedömts.

		RISKBEDÖMNING				
		1	2	3	4	
Sannolikhet						4
						3
						2
						1
		Konsekvens				

Sannolikhet		Konsekvens		Risknivå		
1	Osannolikt	1	Försumbar	Formel: (R=K x S)		
2	Liten sannolikhet	2	Lindrig	LAG	1-4	Kan accepteras
3	Stor sannolikhet	3	Allvarlig	MEDEL	6-8	Åtgärdas snarast
4	Mycket stor sannolikhet	4	Mycket allvarlig	HÖG	9-16	Åtgärdas omedelbart

Riskreducering

Som förtroendevald kan du med anledning av ditt uppdrag hamna i icke önskvärda situationer när individer eller grupper av individer upplever sig felbehandlade eller dylikt, ett fåtal av dessa har tendenser till att inte föga sig till fattade beslut eller hålla sig till dom rutiner som gäller vid exempelvis överklagan. Dessa personer kan ibland bli så djupt engagerade i saken att dom anser att det är den förtroendevalda personligen som bär ansvaret för det inträffade, nedan följer därför ett antal förslag på hur du kan gå tillväga för att försvåra en sådan individs möjligheter att kartlägga dig;

- Fundera över vad som är *normalbilden* i din omgivning – har du normalbilden klar för dig ökar chanserna att du upptäcker avvikelser från denna. Det kan exempelvis handla om fordon/individer som finns i din närmiljö och har ett avvikande beteende.
- Beakta hur och var du *exponerar* dig, exempelvis på vilket sätt du exponerar dig på nätet – privat eller öppen profil på sociala medier?
 - Geotagging av bilder – geotagging innebär att positionen där bilden tagits visas – detta kan i kartläggningssyfte användas för att se vilka platser du vistas på mer än andra.
- Hur mycket *information* finns om dig i dag på internet?
- *IT/IS-säkerhet* – öppet eller lösenordsskyddat nätverk i hemmet?
- Lösenordshantering – har du ett enkelt lösenord?
 - Har du samma lösenord till flera enheter?
 - Samma lösenord hemma som på jobbet?
- Var och hur kasserar du din privata trasiga/förbrukade teknik idag? Exempelvis USB-minnen eller hårddiskar (datorer) – även om enheten inte fungerar så innebär det inte att det inte går att få ut information ur enheten.

Checklista – hot och riskbedömning vid offentliga sammanträden

Inför ett offentligt sammanträde kan det vara till hjälp att genomföra en enklare hot- och riskbedömning, inför sammanträden där det redan innan är känt att ämnen som är kontroversiella eller omtvistade ska hanteras bör en hot/riskbedömning göras. Bedömningen görs lämpligen under ledning av nämndens ordförande eller annan utsedd person. *Riskmatrisen i checklistan för generell riskbedömning kan med fördel användas även i detta syfte.*

Hotbildsinventering

- Finns det redan innan sammanträdet en känd hotbild?
- Erfarenheter av tidigare sammanträden av liknande natur?
- Finns det andra möten/allmänna sammankomster eller dylikt som är känt och som kan påverka det egna sammanträdet?

Utifrån ovan frågeställningar erhålls ett antal svar och/eller antaganden som sedermera får ligga till grund för bland annat:

- Kontakt med polisen. Kontakts lämpligen så snart som möjligt. Finns ingen upparbetad kontaktväg är ingångsvägen via Polisens Kontaktcenter – PKC, 114 14
- Beslut om säkerhetskontroll enligt *Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting*. Innan beslut om säkerhetskontroll fattas skall samråd ske med polismyndigheten.
- Beslut om väktarbevakning (motsvarande). Hur bevakningen utformas får avgöras i samråd mellan sammanträdets ordförande och bevakningsbolaget. Exempelvis hur väktarna ska uppträda – i uniform eller kostym (motsvarande), om bevakningen ska ske synligt eller dolt (exempelvis att väktarna uppehåller sig i angränsande utrymme).
- Beslut om åtgärder avseende lokalernas utformning. Detta kan ha till syfte att dels separera sammanträdets deltagare från besökare och dels att skapa evakueringsvägar och dylikt. Exempel på åtgärder:
 - Separat in/utgång för mötesdeltagare och besökare
 - Talarstolens/podiets placering – eftersträva att talaren har fritt bakom sig och att det där finns en skyddad evakueringsväg.
 - Avgränsningar i form av rep/band/blomsterarrangemang.
 - Placering av bevakningspersonal/funktionärer/media ur ett säkerhetsperspektiv.
 - Hur hantera eventuella gåvor och dylika paket som överlämnas?

Checklista – misstänkta försändelser

Om du får en oväntad/ej beställd försändelse

- Vid leverans med bud – be om legitimation

Var särskilt uppmärksam på om försändelsen är/har:

- Avgränsande/inskränkande text – exempelvis ”får endast öppnas av”
- Fettfläckar/oljefläckar
- Överdriven frankering
- Saknar returadress
- Har handskriven adress
- Är ojämn/sned/bucklig
- Ovanlig/konstig lukt
- Är oförväntat lätt eller tungt i förhållande till form och storlek
- Ger ljud ifrån sig
- Övriga omständigheter som väcker din misstänksamhet
- Tecken på att paketet har öppnats och återförslutits

ÅTGÄRDER VID MISSTÄNKT FÖRSÄNDELSE

- RÖR INTE FÖRSÄNDELSEN MER ÄN NÖDVÄNDIGT
- Säkerställ att människor i närheten avlägsnar sig från paketets omedelbara närhet.
- Larma polisen via SOS – 112
- Meddela den interna säkerhetsorganisationen
 - Kommunens säkerhetsenhet
 - Partiets säkerhetsansvarige
- Om möjligt – dokumentera
 - Tid
 - Hur försändelsen levererades
 - Vilka som har varit i kontakt med försändelsen

ÅTGÄRDER VID MISSTÄNKT FARLIGT ÄMNE

I tillägg till ovan åtgärder:

- Om möjligt isolera/stäng/lås utrymmet där försändelsen finns
- Om du kontaminerats
 - Lägg kontaminerade kläder i en hög på golvet
 - Skölj/tvätta/duscha exponerade delar – SANERA
- Om möjligt isolera/stäng in dig själv i ett avskilt utrymme, skilt från försändelsen, detta för att;
 - Inte exponeras ytterligare av det misstänkta ämnet
 - Inte kontaminera fler personer eller utrymmen.
- Varna din omgivning
- Invänta polis, ambulans och räddningstjänst.

DIALEKT OCH SPRÅK

- SVENSKA
 ANNAT SPRÅK

-
- LOKAL DIALEKT
 UTLÄNDSK BRYTNING
 ÖVRIGT
-

RÖSTEN

- STARK
 SVAG
 LJUS
 MÖRK
 MJUK
 SLUDDRIG
 HÖGLJUDD

BAKGRUNDSLJUD

Förefaller vara

- INOMHUS
 UTOMHUS

- LJUD FRÅN MASKINER
 TRAFIK
 RÖSTER
 MUSIK
 ÖVRIGT
-

ÅTGÄRDER**VID BEHOV – UTRYM OMGÅENDE**

Larma polis via SOS – 112

Övriga kontaktvägar till polisen – Polisens Kontaktcenter – PKC – 114 14

Säkerhetsansvarig respektive parti _____

Säkerhetsenheten Gävle Kommun

Säkerhetschef:	Markus Svensson	+46 76 111 23 24
Biträdande säkerhetschef:	Jens Gagge	+46 70 414 00 99
Säkerhetssamordnare:	Andreas Lindahl	+46 70 084 02 03
Beredskapssamordnare:	Sofia Sjöblom	+46 70 414 06 44

Bilaga incidentrapport

Dokumentation med anledning av hot/våld enligt AFS 1993:2 §10

Rapporten upprättad: _____

Rapporterande person

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Utsatt person (om ej samma som ovan)

Namn: _____

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Händelsen

Datum/klockslag: _____

Plats: _____

Verksamhet vid tillfället (exempelvis "sammanträde"):

Beskrivning av händelsen (vad hände? varför?)

Använd fler sidor vid behov

Bevittnades händelsen av andra?

NEJ

JA

Namn:

Funktion: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Beskrivning av gärningspersonen(personerna)

Känd

Okänd

Ensam

Flera – Antal: _____

Signalement (ålder, kön, klädsel, utmärkande detaljer/drag)

Kan gärningen vara ett hatbrott? (religiöst, politiskt, etniskt eller

liknande orsak)

NEJ

JA

Ensamarbete:

NEJ

JA

Fysisk skada:

NEJ

JA

Sjukskrivning:

NEJ

JA

Anmälan

Arbetsmiljöverket

NEJ

JA Enligt AML 3 kap. 3 a §
alt. AMF §2

Partiet

NEJ

JA

Polisen

NEJ

JA Diarie-nr

LISA

NEJ

JA

Övriga noteringa (exempelvis vidtagna åtgärder)

Incidentrapport sidan 2 av 2

Bilaga psykosocialt omhändertagande

Personer som utsätts för hot och/eller våld upplever allt som oftast detta som mycket påfrestande. En viktig aspekt i hur en person återhämtar sig efter en sådan händelse är psykosocialt omhändertagande – att den drabbade får det stöd som behövs.

Psykosocialt stöd kan generellt delas in i flera steg;

1. Kamratstöd – i omedelbar anslutning till händelsen.
2. Omhändertagande på kort sikt – timmar -> dagar efter händelsen.
3. Omhändertagande på lång sikt – dagar -> veckor/månader efter händelsen.

Kamratstöd

Kamratstödet handlar i mångt och mycket om att inte lämna den drabbade ensam. Skapa förutsättningar för så kallad ”spontan återhämtning” genom att hjälpa till med enkla praktiska saker, så som filt, värme/vila, vätska och dylikt. Försök om möjligt skapa en lugn och trygg miljö för den drabbade, utan störande moment så som telefoner och liknande.

Omhändertagande på kort och lång sikt

Dessa steg har som syfte att påskynda återgången till normala stressnivåer och att kunna fungera i vardagslivet igen, denna typ av åtgärder minskar också riskerna för PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder).

I dagsläget omfattas du som förtroendevald **inte** av *Mertid* som är en upphandlad tjänst som tillhandahålls för anställda där det bland annat kan lämas stöd för krishantering.

Som förtroendevald är du i dagsläget hänvisad till intern krisstöd/hantering genom partiets försorg eller krisstöd/hantering genom primärvården/öppenvårdens inrättningar.

Källor

Arbetsmiljöverket – Arbetarskyddsstyrelsens Författningssamling AFS 1993:2 – *Våld och hot i arbetsmiljön*

Arbetsmiljöverket – Hot och våld - <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/psykisk-ohalsa-stress-hot-och-vald/hot-och-vald/>

Brottsförebyggande rådet – BRÅ – Hot och påverkan mot samhället - <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/hot-och-paverkan-mot-samhallet.html>

Brottsförebyggande rådet – BRÅ – Politikernas Trygghetsundersökning PTU - <http://www.bra.se/bra/brott-mot-politiker/ptu.html>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och hat mot förtroendevalda - <https://skl.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/hothatmotfortroendevalda.378.html>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och våld mot förtroendevalda - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/978-91-7585-056-6.pdf>

Sveriges kommuner och landsting – SKL – Hot och våld mot förtroendevalda – Inspirationsskrift för förtroendevalda (5) - <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-168-6.pdf>

Säkerhetspolisen – *Personlig säkerhet*

Säkerhetspolisen (2008) – *Hot mot förtroendevalda*

Enköpings Kommun – *Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda*

Falun Kommun – *Riktlinjer vid hot, våld och allvarliga trakasserier mot förtroendevalda*

Jönköpings Kommun – *Policy för hot och våld mot förtroendevalda och anställda i Jönköpings kommun*

Karlshamns Kommun – *Riktlinjer mot hot & våld*

Karlskoga Kommun – *Riktlinjer hot och våld mot förtroendevalda samt i samband med offentliga sammanträden*

Mullsjö Kommun – *Riktlinjer för åtgärder vid våld eller hot om våld*

Sävsjö Kommun – *Policy med handlingsplan mot hot och våld i arbetet*

Torsby Kommun – *Policy och handlingsplan vid hot och våld*

Trelleborgs Kommun – *Plan för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Trelleborgs kommun.*

Vetlanda Kommun – *Riktlinjer vid hot och våld mot anställda och politiker i Vetlanda kommun*

Österåkers Kommun – *Riktlinjer vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Österåkers kommun*